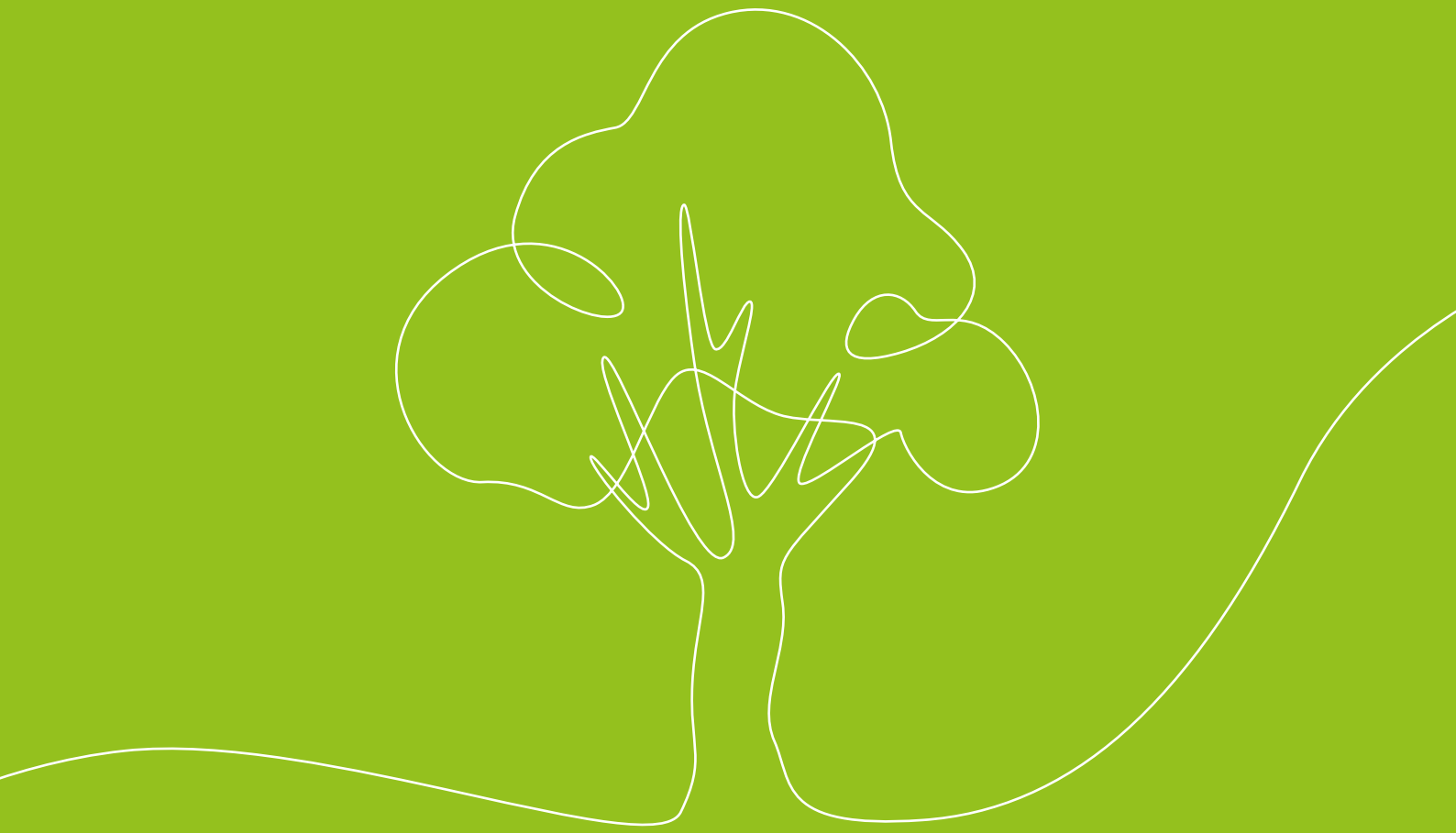

BELEIDSKADER OPENRUIMTE-SCHAKELS

MEER SAMENHANG VAN DE OPEN RUIMTE REALISEREN DOOR IN TE ZETTEN OP STERKE SCHAKELS

RELATIE MET DE STRATEGISCHE VISIE VAN HET RUIMTEPACT 2040

Het beleidskader Openruimteschakels geeft uitvoering aan volgende strategische doelstellingen uit de strategische visie van het Ruimtepact 2040:

• in hoofdorde:

- SD4 – “Het openruimtesysteem versterken”.

• in tweede orde :

- SD1 – “De ruimtelijke regionale eigenheid valoriseren” door (delen van) kenmerkende beekvalleien, natuur- of openruimtegebieden als openruimteschakels te vrijwaren en te ontwikkelen (zie OD1);
- SD2 – “Steden en dorpen gericht versterken” door bij te dragen aan een betere omgevingskwaliteit via groenblauwe aders en openruimtecorridors doorheen of in de directe nabijheid van woonkernen (zie OD1 en OD2);
- SD6 – “Hernieuwbare energie integreren in het ruimtelijk beleid” door groenblauwe aders en openruimtecorridors te vrijwaren van grootschalige hernieuwbare energie-infrastructuren (zie OD1 en OD2);
- SD7 – “Meer ruimte geven aan de fietser” door bij te dragen aan een gevarieerd landschap via groenblauwe aders en openruimtecorridors waardoor fietsen aantrekkelijker wordt (zie OD1).

1. WAAROM EEN BELEIDSKADER OPENRUIMTESCHAKELS?

1.1. VERBINDINGEN ZIJN BOVENLOKAAL EN CRUCIAAL IN HET OPENRUIMTESYSTEEM

De open ruimte is een systeem waarin alle onderdelen, in meer of mindere mate, belangrijk zijn voor het goed functioneren ervan. **Een sterk samenhangend openruimtesysteem waarborgt de ecosysteemdiensten** die van cruciaal belang zijn voor de leefkwaliteit in Limburg. **Goede verbindingen zijn essentieel voor die samenhang**. Verdere versnippering en verharding hebben een negatieve en verstorende invloed op het openruimtesysteem en moeten vermeden worden.

De kritische massa van de kerngebieden van natuur, bos en landbouw is noodzakelijk voor de biodiversiteit, ecologische veerkracht, de voedselproductie, het milderen en opvangen van de klimaatveranderingen en de toeristische aantrekkelijkheid van de regio. De samenhang van het openruimtesysteem houdt geen rekening met gemeentegrenzen. Een bovenlokale visie is noodzakelijk. Daarom is een aanpak op provinciaal niveau nodig die gericht is op het herstel en de versterking van de samenhang en de verbindende functie via openruimteschakels.

1.2. WAARDEVOL BELEID VAN HET RUIMTELIJK STRUCTUURPLAN STRATEGISCH BIJSTUREN

De provincie heeft een traditie op vlak van natuur- en openruimteverbindingen. De **selectie van droge en natte natuurverbindingen en openruimteverbindingen in het Ruimtelijk Structuurplan Limburg (RSPL)**, heeft bijgedragen aan de realisatie en het behoud van de Limburgse biodiversiteit en de landschappelijke waarde. Dit gebeurde niet alleen door concrete acties op het terrein door allerlei actoren (Regionale Landschappen, Provinciaal Natuurcentrum, afdeling Waterbeheer, …), maar ook door de natuur- en openruimteverbindingen te hanteren als afwegingskader in de advisering van gemeentelijke en gewestelijke ruimtelijke planningsdossiers. Hierdoor werden ongewenste (bouw)ontwikkelingen, zoals voor wonen, bedrijvigheid en windturbines, bijgestuurd op planningsniveau. In het beleidskader Openruimteschakels hanteert de provincie een andere benadering voor die verbindingen en legt ze **meer nadruk op een strategische en geïntegreerde aanpak** en concrete realisatiegerichte acties. Via een **geïntegreerde** aanpak zet de provincie in op verschillende en brede maatschappelijke doelen rond natuur, water, klimaat, landbouw, ontharding en landschappelijke, ruimtelijke en toeristisch-recreatieve kwaliteit. Voor de uitvoering van het beleidskader is daarom de inzet van instrumenten en middelen nodig vanuit verschillende beleidsdomeinen zoals ruimtelijke planning, natuur, water, landbouw,...

De provincie zet in op groenblauwe aders en openruimtecorridors en voert een restrictief beleid in de open ruimte. Binnen dit kader maakt de provincie de **strategische keuze** om enkel die groenblauwe aders te selecteren waarvoor instrumenten vanuit het ruimtelijk beleid op provinciaal niveau nodig zijn om ze te vrijwaren en te versterken. De provincie zet hoofdzakelijk in op tweede categorie waterlopen vanuit de eigendoms- en beheersbevoegdheid van de provincie. Ook de openruimtecorridors worden strategisch geselecteerd. Op de meest cruciale plekken zet de provincie in op het stellen van grenzen aan de uitbreiding van bebouwing en verharding om zo het landschap visueel open, leesbaar en voelbaar te houden.

1.3. BIJDRAGEN AAN DE EUROPESE GREEN DEAL EN HET OPVANGEN VAN KLIMAATVERANDERING

De open ruimte vervult een essentiële rol binnen de verscherpte **Europese klimaatdoelstellingen** en het Europese beleidsprogramma van de **Green Deal.** Limburg moet daar, waar mogelijk, aan bijdragen en dus ook in het ruimtelijk beleid. **Een ruimtelijk beleidskader draagt bij om deze doelstellingen te realiseren**.

De Green Deal is de beleidsagenda van de Europese Unie om tegen 2050 klimaatneutraal te worden. Dit pakket aan maatregelen wil de grote uitdagingen op het vlak van het milieu, het klimaat, de biodiversiteit en duurzaamheid aanpakken. De Green Deal is een geïntegreerde en transversale strategie die bijna alle beleidsdomeinen bestrijkt. De klimaatverandering leidt ertoe dat we in de toekomst meer hittegolven, drogere zomers met meer en hevigere buien, een hogere kans op overstromingen, nattere winters en een stijgend zeeniveau zullen krijgen. Dat laatste is voor Limburg geen directe bedreiging, maar de andere evoluties wel. Een stijgende temperatuur heeft impact op onze natuur, landbouw, economie en dus op ons welzijn en onze welvaart.

Het is dus belangrijk om ons er tegen te wapenen en onze ruimtelijke inrichting hieraan aan te passen. Dat kan bijvoorbeeld door meer groen en water in de steden te brengen, rivieren weer meer ruimte te geven, verharde oppervlakken te beperken of zoveel mogelijk weer doorlaatbaar te maken om de infiltratiecapaciteit van de bodem te vergroten en wateroverlast door versnelde afvoer te beperken en diverse (semi)-ecosystemen te herstellen zodat de natuur terug koolstof (CO_2) begint op te nemen in vegetatie en bodem. Ruimtelijke planning en de open ruimte zijn hierin bepalende factoren.

2. FOCUS EN ROL VAN DE PROVINCIE

Het natuur-, bos- en landbouwbeleid en de bescherming van grote aaneengesloten openruimtegebieden situeert zich vooral op Vlaams en Europees niveau. De provincie neemt een **aanvullende rol** op. De provinciale kerntaak ligt in het **verbeteren van de verbindingen** tussen de grote kerngebieden van natuur, landbouw en bos om zo meer samenhang te creëren in het openruimtesysteem over gemeentegrenzen heen. De rivier- en beekvalleien zijn hierin belangrijke aders. Zij vragen een **aanpak vanuit een multidisciplinaire bril**, waarbij onder andere ook de provinciale eigendoms- en beheersbevoegdheden van de waterlopen een sleutelrol vervullen. De provincie neemt de regie van deze gemeentegrensoverschrijdende openruimteschakels actief op, in overleg met alle betrokken stakeholders.

3. RUIMTELIJKE STAAT

3.1. DE OPEN RUIMTE

De open ruimte is het hoofdzakelijk[84] **niet-bebouwde landschap**: het geheel van grote aaneengesloten natuur-, landbouw- en bosgebieden met daartussen verbindingen, zoals rivier- en beekvalleien, kleinere natuur- en landbouwgebieden, kleine landschapselementen (KLE), brongebieden, overstromingszones. De open ruimte heeft heel wat functies waarvan landbouw, natuur, bos, waterhuishouding en recreatie de belangrijkste zijn. De open ruimte bepaalt in sterke mate het landschap en de belevingskwaliteit ervan.

In Limburg is gemiddeld 13%[85] van de totale oppervlakte verhard[86]. Deze verharding bestaat vooral uit gebouwen, wegen en parkeerterreinen. Op Vlaams niveau is 14% verhard. Op basis van onderzoek wordt aangenomen dat de verharding in Vlaanderen per 3 jaar ongeveer met 0,5% toeneemt[87]. Dit betekent dus een verdere versnippering en afname van de open ruimte, hetgeen zowel een impact heeft op overstromingen als op droogte omdat de buffercapaciteit van de bodem dan minder optimaal werkt.

In 2020 nemen volgens de Ruimteboekhouding **de openruimtebestemmingen 68% van de totale oppervlakte van Limburg** in. Voor Vlaanderen bedraagt dit percentage 70%. Het aandeel natuurgebied is in Limburg groter ten opzichte van het Vlaamse gemiddelde, het aandeel aan agrarisch gebied kleiner.

	Limburg			Vlaanderen	
Bestemmingszone	**Opp. in ha**	**% t.o.v. de totale oppervlakte van Limburg**	**% t.o.v. de totale betreffende bestemmingsoppervlakte(n) in Vlaanderen**	**Opp. in ha**	**% t.o.v. de totale oppervlakte van Vlaanderen**
Natuurgebied	45.486	19%	36%	127.828	9%
Bosgebied	7.396	3%	16%	45.381	3%
Agrarisch gebied	111.825	46%	14%	783.809	58%
Totaal openruimtebestemmingen	**164.707**	**68%**	**17%**	**957.018**	**70%**

TABEL 4: Ruimteboekhouding van de openruimtebestemmingen in 2020

[84] *Agrarische gebouwen maken integraal deel uit van het landbouwfunctioneren in de open ruimte.*
[85] *Bron: provincies.incijfers.be, 2018*
[86] *Verharding stemt overeen met de term "bodemafdekking" zoals Vlaanderenbreed geïnventariseerd door AGIV. (bron: Strategische Visie Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, Departement Omgeving, 2018).*
[87] *Bron: Departement Omgeving*

3.2. VERSNIPPERING

De fragmentatie of **versnippering van de open ruimte zet zich de laatste decennia duidelijk door in Limburg**. Fragmentatie is het opdelen van ruimtelijke gehelen in kleinere stukken. Dat kan gebeuren door de aanleg van nieuwe wegen, fietssnelwegen of het aantasten en verbrokkelen van grote aaneengesloten natuur-, bos- en landbouwgebieden. Fragmentatie heeft grote gevolgen. De versnippering van de open ruimte is, vanuit ruimtelijk standpunt, een belangrijke oorzaak van de achteruitgang van de natuurwaarden. De efficiëntie van de landbouw en voedselproductie komen onder druk[88]. Het verdwijnen van kleinere openruimteclusters door fragmentatie tast de leefkwaliteit in en aan de rand van stads- en dorpskernen aan.

De open ruimte vandaag heeft een complexe ruimtelijke structuur en verweven patroon van landgebruiken en ruimtevragers. Door toenemende bebouwing zijn traditionele grenzen tussen stad en platteland en tussen bebouwde en open ruimte vervaagd. Het resultaat is een **hybride en onduidelijke ruimtelijke structuur**, bestaande uit woonfragmenten met verschillende dichtheden en functies waaronder veel lintbebouwing, een amalgaam van open ruimte, natuurgebieden, land- en tuinbouwconcentraties, bedrijvenzones, concentraties van voorzieningen en woonwijken.

Fragmentatie zet druk op de natuurlijke soortenrijkdom en zorgt voor habitatverlies en achteruitgang van de kwaliteit van het resterende habitat en van de ecosysteemdiensten. Dit uit zich in een daling van de oppervlakte habitatwaardige natuur, een toenemende kloof tussen deze steeds kleiner wordende natuurgebieden en bijgevolg in een stijging van het aantal en de grootte van barrières voor plant- en diersoorten[89]. Het tast ook de (potentie tot) ecosysteemdiensten aan.

De versnippering zet zich ook door in het landbouwgebied waar gronden voor hobbydoeleinden en vertuining onttrokken worden aan de professionele landbouw. Zo kent 27.041 ha bestemd landbouwgebied geen landbouwgebruik[90]. Het komt voor dat tuinen, die aansluiten bij woningen in woongebied, gedeeltelijk in agrarisch gebied liggen. Dit zorgt enerzijds voor een verdere versnippering van het landbouwgebied, maar biedt anderzijds ook kansen voor de ontwikkeling van (lokale) openruimteschakels. Ook de regelgeving ruimtelijke ordening biedt heel wat mogelijkheden tot uitzonderingen en afwijkingen om niet-landbouwactiviteiten te ontwikkelen in het agrarisch gebied, zoals wonen, logies, recreatie, bedrijvigheid. Dit werkt de verdere inname en versnippering van de open ruimte in de hand.

De gemiddelde grootte van de openruimteclusters[91] in Limburg is over een periode van 35 jaar sterk gedaald[92]:

- 1976: 419,54 ha
- 1988: 272,89 ha
- 2000: 168,34 ha
- 2013: 100,28 ha

In vergelijking met Vlaanderen beschikt Limburg nog over vrij grote clusters open ruimte (het Vlaams cijfer voor 2013 bedraagt 76 ha). Dat is een sterkte die Limburg onderscheidt en mee de aantrekkelijkheid bepaalt van de leefomgeving.

---

[88] *De ruimtelijk-economische aspecten van landbouw komen aan bod in het Beleidskader Economische Ruimte (met o.a. OD5 – Duurzaam verankeren van landbouwbedrijfsvoering in agrarisch gebied).*

[89] *Bron: Ecopedia*

[90] *Bron: cijfergegevens gebaseerd op gegevens van 2010 tot 2019, komende uit verschillende bronnen - Landbouwimpactstudie (Departement Landbouw en Visserij, 2021)*

[91] *Openruimteclusters zijn aaneengesloten gebieden open ruimte. Grote wegen, waterwegen en spoorlijnen treden hierbij op als barrière en kunnen clusters van open ruimte opdelen in kleinere fragmenten. De grootte van de openruimteclusters in Vlaanderen wordt bepaald op basis van de landgebruikskaart (2013) en een selectie van de landgebruikstypes die als open ruimte beschouwd kunnen worden. (Bron: Ruimterapport Vlaanderen, Departement Omgeving, 2018)*

[92] *Bron cijfers: Departement Omgeving*

toestand 1976

toestand 1988

toestand 2000

toestand 2013

FIGUUR 18: Evolutie 1976-2013 van de clustergrootte van de open ruimte a.d.h.v. de landgebruikskaart

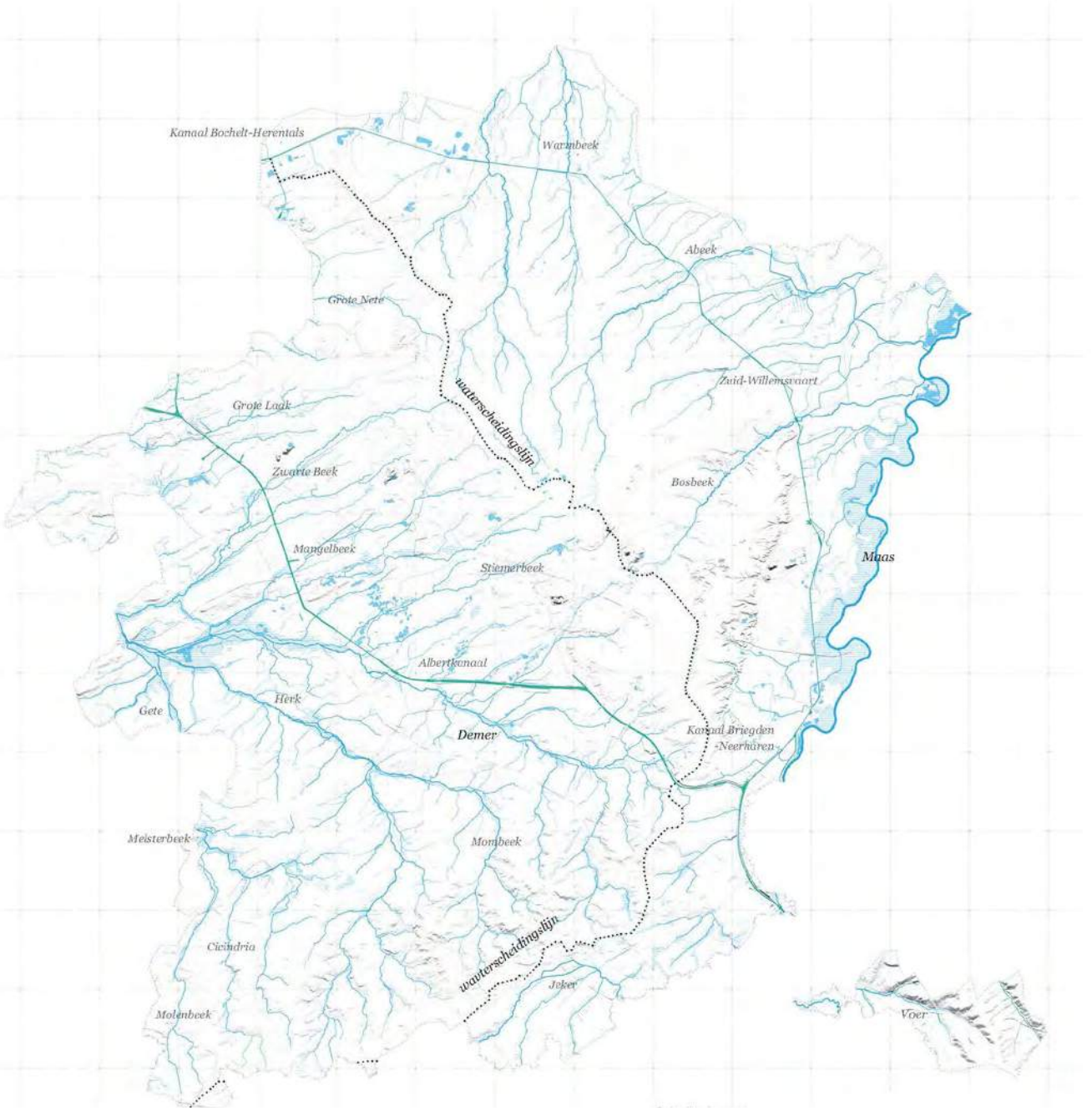
- geen open ruimte
- < 10 ha
- 10 - 100 ha
- 100 - 1000 ha
- > 1000 ha

3.3. WATER

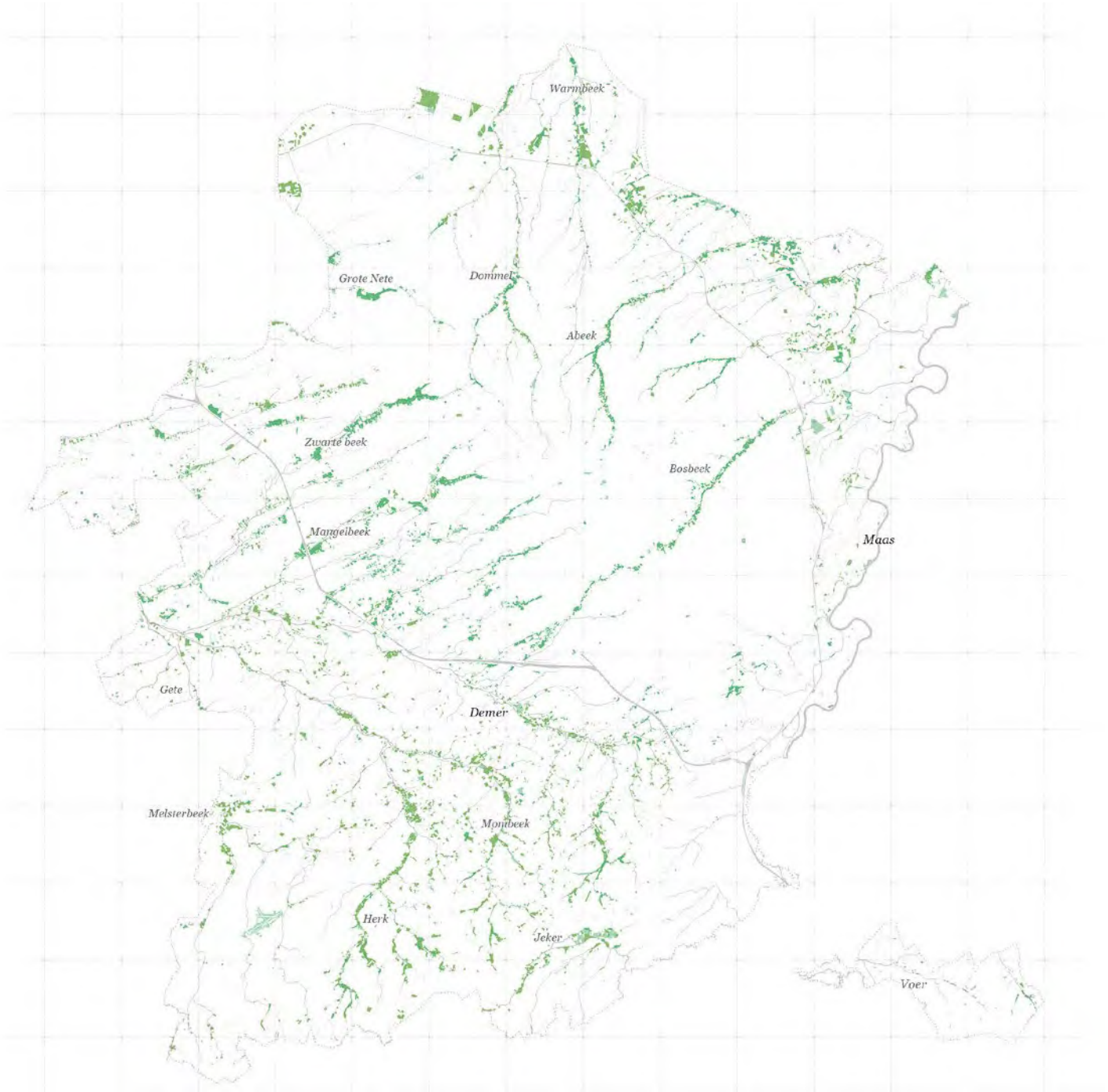
Het rivier- en bekennetwerk is **als onderdeel van het fysisch systeem sterk structuurbepalend** (geweest). Het bepaalt mee de ligging van nederzettingen, de vruchtbaarheid van de landbouwbodems, de ecologische waarde van natuurgebieden. Het zijn vaak ook open of groene linten in het landschap met een natuurlijke en ecologische waarde als habitat voor verschillende soorten. Ze zijn **ruimtelijk goed leesbaar** aan de hand van hun vegetaties: moerassen, broekbossen, veenvegetaties, populierenrijen … Groenblauwe aders dragen bij tot een betere waterbeheersing en -balans wat nodig is voor klimaatadaptatie. Ze regelen de waterhuishouding. Zo kunnen zowel watertekorten (droogte) als overstromingen ingeperkt worden. Om vanuit het ruimtelijk beleid bij te dragen aan een betere waterhuishouding, gaat het aspect water hier voornamelijk over **droogte en overstromingen**.

Frequentere overstromingen en langer aanhoudende droogteperiodes zijn maar enkele gevolgen van de klimaatwijziging. Alles wijst erop dat deze gevolgen zich in de toekomst nog sterker zullen manifesteren, met hogere temperaturen, extreme droogteperiodes, intensere buien, hevige zomeronweders, nattere voor- en najaren, ... Dat heeft invloed op landbouw, natuur, vegetatie, de bescherming van onze woongebieden, … en dus ook een ruimtelijke impact. Dit onderstreept het **belang van waterbeheersing in de klimaatadaptatie**. Meer of voldoende ruimte voor water voorzien blijft een erg belangrijke uitdaging. Het herstel van een gezond en zo natuurlijk mogelijk functionerend watersysteem is primordiaal. Een verhoogde infiltratiegraad is noodzakelijk waardoor hemelwater weer meer, beter en vlotter in de grond kan trekken en zo de ondergrondse watervoorraden aangevuld worden en terug op peil komen. Omgaan met het teveel en tekort aan water vraagt een aangepaste ruimtelijke inrichting van onze leefomgeving, waarin de open (en onverharde) ruimte een essentiële rol speelt met **ruimte voor infiltratie en buffering**. Dat is nodig om de ruimte bestendiger te maken in zowel extreme natte als droge periodes.

FIGUUR 19: Situering van de waterlopen in Limburg. Bron: Referentiekader Ruimtelijke Regionale Eigenheid (BUUR, 2020)

- kanaal
- rivieren en beken
- risicozone voor overstromingen
- plassen en vijvers
- scheidingslijn stroomgebied Maas en Schelde

FIGUUR 20: Vegetatie langs beekvalleien. Bron: Referentiekader Ruimtelijke Regionale Eigenheid (BUUR, 2020)

- populieren
- moeras en moesbossen
- natte graslanden

Door de tijden heen heeft het **beheer van waterlopen** zich in hoofdzaak gericht op water afvoeren. Zeker de laatste halve eeuw heeft zich dat niet enkel beperkt tot het basisonderhoud van de waterlopen zelf, maar zijn heel wat beken zelfs machinaal rechtgetrokken, uitgediept en/of verbreed opdat water maar snel en veel zou kunnen afstromen. Onder andere vele van nature permanent natte gebieden zoals (veen)moerassen worden daardoor vaak nu nog steeds (diep) gedraineerd. Op heel wat plaatsen, zoals nattere zones en vennen in Noord(oost)-Limburg op het Kempisch plateau en in het grensgebied met Nederland, zijn in dezelfde periode bovendien actief nieuwe beekjes en grachten aangelegd met het oog op het afvoeren van water.

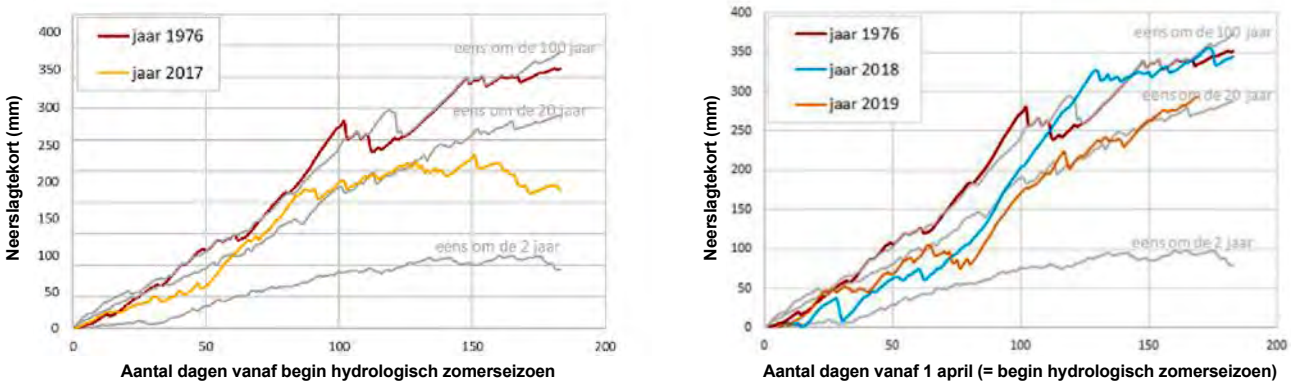
De afgelopen jaren werd reeds sterk ingezet op een ander beheer. Via ruimtelijke uitvoeringsplannen kregen verschillende overstromingsgevoelige gebieden een bouwvrije bestemming. Met toevoeging van een waterparagraaf aan de omgevingsvergunning worden waterbuffernormen geïmplementeerd en (hemel) wateropvang en -(her)gebruik gestimuleerd en dit zowel op het openbare domein (bij rioleringsprojecten, wegenaanleg, collectieve (sport)infrastructuur …) als het particuliere domein (bijvoorbeeld verkavelingen, individuele woningbouw en bedrijfsgebouwen).

Om wateroverlast te voorkomen en de risico's bij overstromingen te verminderen zijn (en worden) er in verschillende stroomgebieden (gecontroleerde) **overstromingszones** ingericht. Om beekvalleien opnieuw meer natuurlijk in te richten en ervoor te zorgen dat oppervlaktewater trager wegvloeit, zijn er op meerdere plaatsen **structuurherstelprojecten** uitgevoerd zoals plas-drasoevers, hermeanderingen eventueel gecombineerd met ondiepe zones en/of oeverafschuiningen. Ook werden zowel in bebouwd als in open (landbouw)gebied **waterlopen terug opengelegd** en onderhoudsregimes bijgestuurd of beter afgestemd op de nieuwe noden en inzichten om water meer vast te houden en (meer) vertraagd af te voeren. Tevens werden al heel wat (kleinschalige) **erosiebestrijdingsmaatregelen** getroffen.

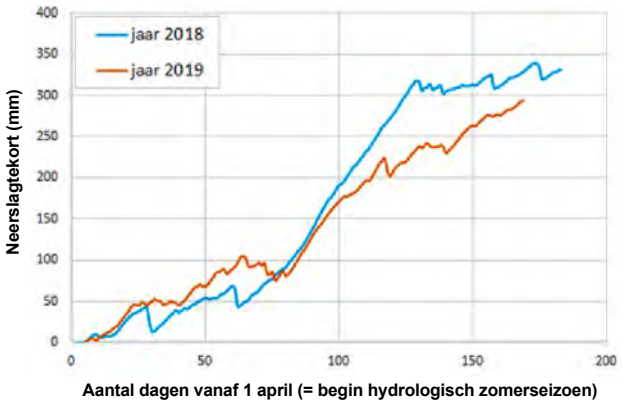
De klimaatverandering heeft een belangrijke impact op de hoeveelheid en intensiteit van neerslag die de waterlopen voedt en zo ook op hun regulerende werking op de waterhuishouding. Figuur 21 toont het neerslagtekort[93] voor de hydrologische zomerperioden vanaf 1 april in 2017, 2018 en 2019. Een vergelijking met de meteorologische gegevens van het KMI te Ukkel van de laatste 120 jaar toont dat bij het begin van de zomer in 2017 het neerslagtekort opliep tot een benaderende terugkeerperiode van 20 jaar. Later in de zomer verminderde dit tekort dankzij

[93] *Opmaak van een dynamische waterbalans met afwegingskader en instrumenten voor een reactief en proactief waterbeleid – (provincie Limburg, 2020)*

FIGUUR 21: Neerslagtekort voor de zomerperioden vanaf 1 april in 2017 (links), 2018 en 2019 (rechts) en vergelijking met de terugkeerperioden zoals berekend volgens de gegevens van het KMI te Ukkel voor de laatste 120 jaar

FIGUUR 22: Neerslagtekort voor de zomerperioden vanaf 1 april in 2018 en 2019, o.b.v. de lokale meteorologische gegevens in het centrum van de provincie Limburg

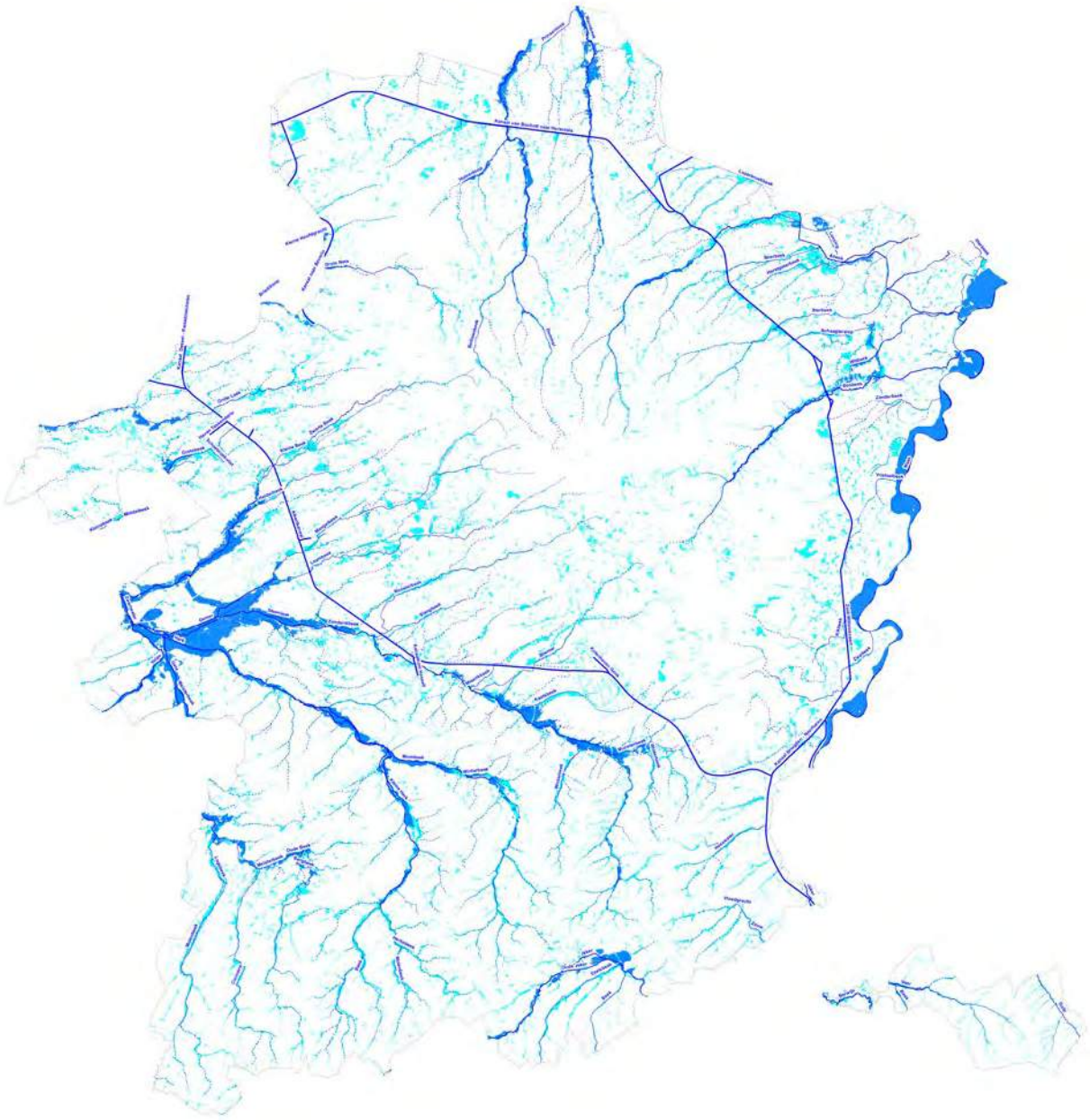
de neerslag. Ook in 2019 had het neerslagtekort een benaderende terugkeerperiode van 20 jaar, maar nu over een langere periode, aanhoudend t.e.m. september. In de zomer van 2018 was het neerslagtekort extremer, met een benaderende terugkeerperiode van gemiddeld 40 jaar. Dat deed zich de afgelopen 120 jaar in Ukkel driemaal voor: in 1921, 1976 en 2018.

Omdat de lokale meteorologische meetreeksen voor Limburg niet lang genoeg zijn om nauwkeurige terugkeerperiodeberekeningen te maken, werden de statistieken gebaseerd op Ukkel. Vergelijking van het neerslagtekort voor 2018 en 2019 tussen Ukkel en het centrum van de provincie Limburg toont echter geen grote verschillen (zie Figuur 21 versus Figuur 22). Uit de figuren blijkt dat extreme droogtes frequenter terugkomen.

De **pluviale overstromingskaarten**[94] brengen overstromingen in kaart die het gevolg zijn van afstromend oppervlaktewater door intense neerslag. Deze zijn complementair aan de **fluviale overstromingskaarten** die de overstromingen vanuit de grotere rivieren in beeld brengen. Op de overstromingsgevaarkaart worden de pluviale zones lichtblauw weergegeven, de fluviale zones donkerblauw.

De klimaatscenario's van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) voorspellen dat het in de zomer minder zal regenen. Het aantal dagen zonder neerslag zal sterk stijgen waardoor neerslagvolumes tot 52 % kunnen afnemen tegen 2100. Het aantal droge dagen kan stijgen van 173 nu tot 236 in 2100 bij het hoog-impactscenario. Droogte kan in de toekomst ook vaker optreden. Het droogste jaar dat zich nu eens in de 20 jaar voordoet, kan zich tegen 2100 eens in de twee jaar voordoen. Dat is dus tot 10 maal vaker dan nu. Een heel extreme droogte (zoals in 1976 en 2018) kan eens in de 4 tot 5 jaar voorkomen. Het hoog-impactscenario toont dat de kans op overstromingen in Vlaanderen tegen 2100 kan stijgen met een factor 5 tot 10. Dit betekent dat gebieden die momenteel overstromen met een middelgrote kans (honderd jaarlijks), naar de toekomst toe tot tienjaarlijks kunnen overstromen. Gebieden die nu al eens in de tien jaar overstromen, kunnen dan bijna jaarlijks overstromen.

[94] *Bron: www.waterinfo.be/overstromingsrichtlijn*

FIGUUR 23: Overstromingsgevaarkaart met aanduiding van de pluviale zones (lichtblauw) en fluviale zones (donkerblauw)

3.4. NATUUR- EN BOSGEBIEDEN

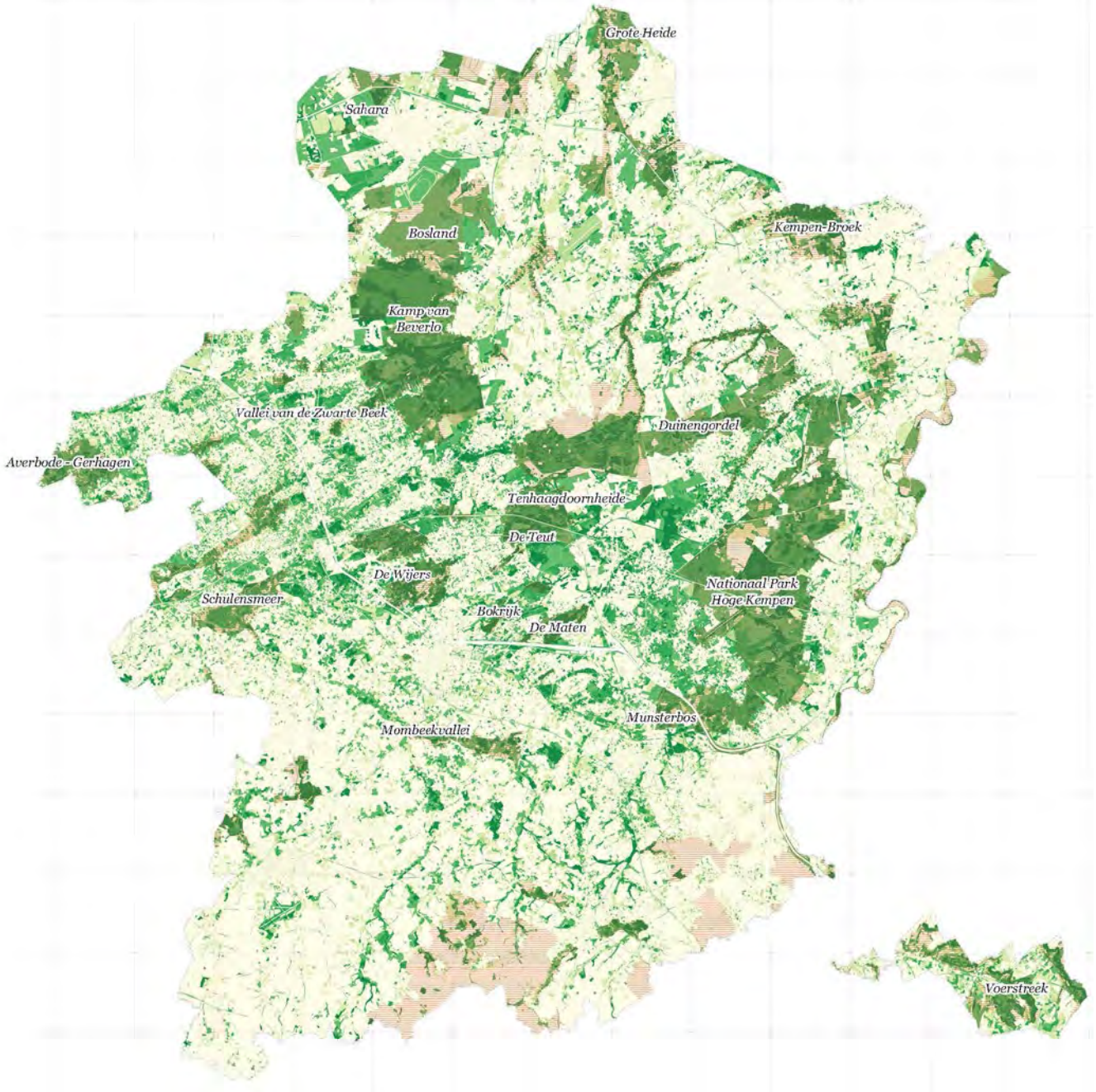
De natuur- en bosgebieden zijn belangrijke dragers van het ecologisch netwerk in het openruimtesysteem. Zowel de grote aaneengesloten gebieden als de kleinere structuren en fragmenten zijn hierin van belang als buffergebieden, verbindingszones, …

De oppervlakten aan waardevolle natuur, Europees beschermde natuur en bos in Limburg zijn groter dan het gemiddelde in Vlaanderen.

88.117 ha in Limburg is **waardevolle**[95] **natuur**[96]. Dit is **34%** van het grondgebied. In Vlaanderen bedraagt dit 21,6% van de totale oppervlakte. De Maasvallei, de bos- en heidegordels op het Kempens Plateau, het Demerbekken met de Demerdepressie (Schulensmeer), de Vallei van de Zwarte Beek, de natuur in Voeren en rond de beekvalleien in Haspengouw zijn biologisch erg waardevolle onderdelen van de natuurlijke structuur, met ook een betekenis op internationaal niveau zoals de ecologische corridor Eifel/ Ardennen – Kempen/Noord-Brabant.

[95] *Hierbij werd enkel de oppervlakte aan biologisch waardevolle en biologisch zeer waardevolle habitats in rekening gebracht. De beperkte oppervlaktes van combinaties (complexen) van minder waardevolle met (zeer) waardevolle elementen werden niet meegerekend.*

[96] *Bron: provincies.incijfers.be (Biologische waarderingskaart,2020)*

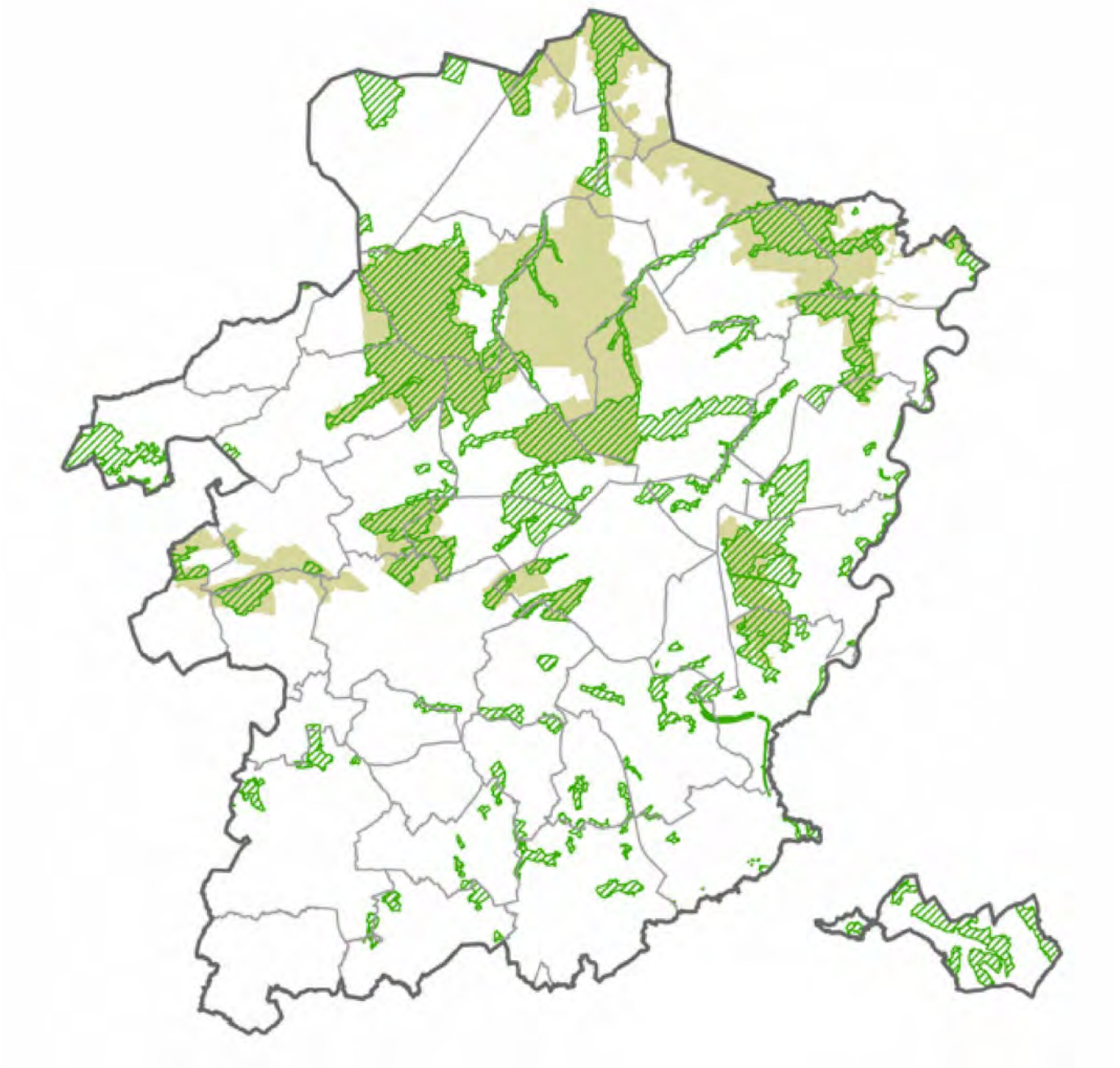

FIGUUR 24: Biologische waarderingskaart 2016. Bron: Referentiekader Ruimtelijke Regionale Eigenheid (BUUR, 2020)

- biologisch minder waardevol
- complex van biologisch minder waardevolle en waardevolle elementen
- complex van biologisch minder waardevolle, waardevolle en zeer waardevolle elementen
- complex van biologisch minder waardevolle en zeer waardevolle elementen
- biologisch waardevol
- complex van biologisch waardevolle en zeer waardevolle elementen
- biologisch zeer waardevol
- faunistische belangrijke gebieden

De oppervlakte van de natuur- en bosreservaten in natuurbeheer bedraagt in Vlaanderen (in 2020) 94.329 ha waarvan 35.116 ha (oftewel 37%) op grondgebied van Limburg[97].

58.865 ha van Limburg is aangeduid als **Europees beschermde natuur** (Natura 2000-netwerk met Speciale Beschermingszones van de Vogel- en Habitatrichtlijn). Dit is **24%** van het grondgebied. In Vlaanderen bedraagt dit gemiddeld 12,3% van het grondgebied. Het Europese gemiddelde is 18,2%. Bijkomend zijn de Speciale Beschermingszones in Vlaanderen sterk gefragmenteerd en bij de kleinste van Europa.

FIGUUR 25: Situering Vogel- en Habitatrichtlijngebieden

Habitatrichtlijngebied

Vogelrichtlijngebied

[97] *Bron: provincies.incijfers.be, Limburg.incijfers.be.*

Figuur 26 is opgebouwd uit de gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN), groene bestemmingen op het gewestplan en in ruimtelijke uitvoeringsplannen (uitgezonderd park- en buffergebieden), habitat-richtlijngebieden, de erkende natuurreservaten en hun uitbreidingszones. In deze gebieden is de natuur reeds sterk beschermd. Deze kaart vormt ook de onderlegger voor de aanduiding van de groenblauwe aders (zie verder), die zorgen voor de essentiële verbindingen tussen de natuur- en bosgebieden.

FIGUUR 26: Situering natuur- en bosgebieden

natuur- en bosgebied
waterloop
provinciegrens
gemeentegrens
bebouwingsstructuur

4. VISIE

MEER SAMENHANG VAN DE OPEN RUIMTE REALISEREN DOOR IN TE ZETTEN OP STERKE SCHAKELS

De provincie wil meer ecologische, landschappelijke en fysieke samenhang van de open ruimte realiseren door actief in te zetten op twee soorten openruimteschakels: 1) **groenblauwe aders** en 2) **openruimtecorridors**; en dit zowel in de open ruimte als in meer verstedelijkte gebieden. Groenblauwe aders hebben vooral een natuur-, ecologische en/of hydrologische waarde en insteek. Openruimtecorridors vrijwaren specifieke open ruimten onder bebouwingsdruk. Verder voert de provincie een **restrictief beleid in de open ruimte**.

4.1. GROENBLAUWE ADERS RIJGEN HET ECOLOGISCH EN NATUURLIJK NETWERK AAN ELKAAR

Groenblauwe dooradering is het (fijnmazig) **netwerk van groene ruimtes, verbindingen en waterlopen door open en bebouwde ruimte**. Het bestaat onder meer uit open rivier- en beekvalleien, groene massa's zoals parken en (speel)bossen, lijnelementen zoals bomenrijen, houtkanten of bermen, wateroppervlakken zoals poelen, vijvers en bekkens, groene en blauwe ecologische infrastructuur doorheen bedrijventerreinen en landbouwgebieden. Het vormt een samenhangend netwerk dat vanuit de open ruimte doordringt in bebouwd gebied.

Groenblauwe aders situeren zich hoofdzakelijk **buiten de planologisch bestemde natuurgebieden** en verbinden deze gebieden beter met elkaar. De natuurgebieden zijn door hun bestemming al voldoende beschermd en hebben een beleid voor natuurbehoud en -ontwikkeling.

De groenblauwe dooradering zet zich op een fijnmazig niveau voort in parkjes, tuinen, plantsoenen, hagen, bomenrijen, onbebouwde ruimte in verkavelingen, openbaar domein en in bermen langs weg-, spoor- en waterinfrastructuur. Vele kleinschalige initiatieven zorgen ervoor dat **groenblauwe dooradering doordringt tot op wijk-, buurt-, straat- en zelfs perceelsniveau**. Dat kan bijvoorbeeld door de vergroening van speelplaatsen, onthardingsprojecten, ontwikkeling van kleine (stads) bosjes, stimulering van gevelgroen, groendaken, tegeltuintjes en het planten van (klimaat)bomen. Het is van belang dat bij elke vergunning of kleinschalige ruimtelijke ingreep hemelwaterafkoppeling, -infiltratie en -buffering ingepast worden[98].

4.2. OPENRUIMTECORRIDORS HOUDEN DE RUIMTE OPEN OP SELECTIEVE PLEKKEN

Openruimtecorridors zijn nog **resterende open, onbebouwde ruimten in een overwegend bebouwd gebied**. Openruimtecorridors voorkomen op cruciale plekken in Limburg dat (sterk) bebouwde zones aan mekaar groeien. Ze stellen grenzen aan de uitbreiding van bebouwing en verharding om zo het landschap ter plaatse visueel open, leesbaar en voelbaar te houden. Openruimtecorridors zijn kleine maar essentiële schakels in het openruimtesysteem waar een **bebouwingsdruk** bestaat.

4.3. STERKE SCHAKELS DIENEN VELE MAATSCHAPPELIJKE DOELEN

Met het geheel van deze schakels verbeteren we **diverse functies van de open ruimte**. De provincie zet in op verschillende en brede maatschappelijke doelen rond **natuur, water, klimaat, landbouw, ontharding en landschappelijke, ruimtelijke en toeristisch-recreatieve kwaliteit**. Alleen een voldoende robuust en goed ontwikkelde groenblauwe dooradering is in staat de veelheid aan functies, en dus ecosysteemdiensten, te dragen. Het groenblauwe netwerk moet hiervoor zowel in oppervlakte als in kwaliteit voldoende ontwikkeld zijn.

Het behoud en de uitbouw van ecologische verbindings-zones is nodig om een aantal **Europese natuurdoelen** en **Vlaamse soortbeschermingsplannen**

[98] *Diverse instrumenten zoals de watertoetsadviesprocedure, de toepassing van de gewestelijke stedenbouwkundige hemelwaterverordening, het hanteren van pluviale overstromingskaarten, gemeentelijke hemelwater- en droogteplannen, … worden hiertoe ingezet.*

te realiseren. Ondanks de vele inspanningen ter bescherming en ontwikkeling van de natuur, kunnen de instandhoudingsdoelen (Europese natuurdoelstellingen voor het Natura 2000-netwerk) voor meerdere Europees beschermde soorten niet altijd volledig gehaald worden binnen deze speciale beschermingszones. Het is dus wenselijk om de grote natuurkerngebieden en het Natura 2000-netwerk beter met elkaar te verbinden via groenblauwe aders. Met die groenblauwe aders versterkt de provincie de biodiversiteit, de ecologische kwaliteit en de migratiemogelijkheden voor fauna.

De groenblauwe aders dragen ook bij tot een **betere waterkwaliteit en waterbalans** en helpen om zowel watertekorten als overstromingen in te perken. Dat is ook nodig voor onze **klimaatadaptatie**. Het beheer van de open ruimte is essentieel voor onze watervoorziening. Een openruimtesysteem moet meer gericht en geordend worden op het infiltreren en vasthouden van water in de bodem. Grondwaterreservoirs zijn grote reservoirs met lange verblijftijden en daarom zijn ze ideaal om periodes van droogte te overbruggen. Het grondwatersysteem moet in goede kwantitatieve toestand blijven. Daarom moeten we blijven inzetten op het aanvullen van de grondwatertafel, op minder verharding en op meer infiltratie. Een robuust groenblauw netwerk draagt bij tot een betere waterbeschikbaarheid, wat o.a. de landbouw ten goede komt. **Water is voor de landbouw één van de belangrijkste en meest gebruikte grondstoffen**. De garantie van waterbeschikbaarheid over een lange periode is cruciaal voor de agrarische sector. Aandacht voor gezonde bodems met een goede capillaire en sponswerking, samen met een bewustere irrigatie en een rationeel watergebruik komt de (klimaatbestendigheid van de) landbouw zeker ten goede.

Het landbouwsysteem is niet enkel van belang voor de **voedselproductie**, maar is door zijn ruimtelijke impact en historische verwevenheid met het landschap vaak een kernkwaliteit van de verschillende landschapseenheden in Limburg[99]. Land- en tuinbouwbedrijven zorgen mee voor het behoud en beheer van de open ruimte. De landbouw is op die manier een belangrijke **drager van de open ruimte**. Dit enerzijds door de agrarische bedrijfsvoering op zich, maar anderzijds ook door de specifieke diensten die ze kunnen leveren gericht op het behoud, de ontwikkeling en het beheer van natuur, landschap, open ruimte en waterkwaliteit en -kwantiteit (bv. soortenbescherming, functionele agrodiversiteit, botanisch of natuurvriendelijk beheer van percelen, aanplanten en beheren van kleine landschapselementen, perceelrandenbeheer en erosiebestrijding).

Het vrijwaren van de openheid en een landschappelijke inrichting van de schakels verhoogt de **ruimtelijke kwaliteit van de leefomgeving**. Kwalitatieve groenblauwe aders en openruimtecorridors versterken de ruimtelijke regionale eigenheid van de landschapseenheid en dus die van Limburg. Een gevarieerd landschap met groenblauwe dooradering en openruimtecorridors is een meerwaarde voor wandelaars en fietsers, versterkt de toeristische aantrekkingskracht én het welzijn van de Limburgers.

4.4. EEN RESTRICTIEF BELEID VRIJWAART DE OPEN RUIMTE

Omwille van het maatschappelijk en ruimtelijk belang van de open ruimte in Limburg, voert de provincie een **restrictief beleid tegen bijkomende bebouwing en verharding in de open ruimte**. Uitzonderingen hierop kunnen gemaakt worden voor noodzakelijke fiets- of openbaar vervoersinfrastructuur (in het kader van de modal shift), voor agrarische bebouwing die noodzakelijk is voor het functioneren van de landbouw en zo mee instaat voor het behoud en beheer van de open ruimte, bebouwing in functie van natuurbeheer of zacht toeristisch recreatieve bebouwing, voor energie-infrastructuur. Ook bij deze uitzonderingen wordt er gekeken naar mogelijkheden voor hergebruik van bestaande gebouwen en verhardingen en een maximale bundeling van nieuwe infrastructuur. Hiermee wordt versnippering van de open ruimte tot een absoluut minimum beperkt en wordt de ruimtelijke regionale eigenheid beschermd.

Heel wat (aaneengesloten) openruimtegebieden hebben al een zekere **mate van bescherming door planologische bestemmingen** (natuur, bos, …) **of andere "beschermende" aanduidingen** (landschapsrelict, landschappelijk waardevol gebied, bouwvrije zones, …). De open ruimte is ook vaak een fundamenteel onderdeel van de ruimtelijke regionale eigenheid, die de provincie als dusdanig respecteert in ruimtelijke ontwikkelingsplannen[100]. Binnen dergelijke kaders en met een restrictief beleid, is een verregaande of significante aantasting van de open ruimte niet te verwachten. Het is dan ook niet nodig om alle mogelijke openruimtegebieden in Limburg in het Ruimtepact 2040 aan te duiden voor een bijkomende bescherming.

[99] *Zie SD1: "Verdiepende omschrijving van bestaande kenmerken en kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid".*
[100] *Zie SD1 "De ruimtelijke regionale eigenheid valoriseren" en de bijhorende "Verdiepende omschrijving van bestaande kenmerken en kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid".*

5. SELECTIES

De provincie duidt groenblauwe aders en openruimtecorridors aan als prioritaire openruimteschakels op provinciaal niveau. In deze gebieden biedt de provincie een strategische meerwaarde voor het openruimtesysteem.

A. GROENBLAUWE ADERS

5.1. PROVINCIALE GROENBLAUWE ADERS

SELECTIEMETHODIEK

De selectie vertrekt vanuit gebiedsdekkende analyse van landgebruikselementen zoals water, lijninfrastructuren, bos- en heidegebieden, waardevolle vegetatie, KLE's, landbouwgebieden, …) die potentieel drager zijn van een groenblauwe ader. Als onderlegger voor de zoektocht naar de groenblauwe aders wordt de kaart van de natuur- en bosgebieden (zie hoofdstuk 3.4. "Natuur- en bosgebieden", figuur 26) gehanteerd waartussen de essentiële verbindingen gelegd moeten worden. Uit kaarten en datalagen (o.a. provinciale (RSPL) en gemeentelijke natuurverbindingen, instandhoudingsdoelstellingen (IHD-rapporten, AGNAS 16-processen)) werden via een kaartoefening verschillende types landschappelijke dragers geselecteerd die als potentiële dragers van een groenblauwe ader kunnen fungeren. Na analyse werden uiteindelijk 234 elementen behouden. Deze werden ondergebracht in 7 categorieën:

- **internationale ecologische verbindingen** waaronder de Maasvallei (als noord-zuid gerichte verbinding in het oosten van de provincie) en de ecologische verbinding Eifel (Duitsland) /Ardennen - Kempen (België) - Noord-Brabant (Nederland) (als diagonale zuidoost-noordwest gerichte verbinding van Voeren over de Hoge Kempen, de Duinengordel en Bosland tot Lommel);
- **ontbrekende schakels tussen Europees beschermd natuurgebied** (Natura 2000), zoals aangegeven in de IHD-rapporten/soortbeschermingsplannen als essentiële dan wel gewenste ecologische corridor;
- **stapstenen in, tussen of parallel aan beekvalleien**: fijnmazig netwerk van punt-, lijn- en vlakvormige kleine landschapselementen langsheen, op of over hydrografische scheidingslijnen;
- **beekvalleien van 2de of 3de categorie** met veel potentieel van nature overstroombaar gebied, temeer bij gekende overstromingsproblematieken stroomafwaarts;
- **aansluitingen op provinciale natuurverbindingen van de aangrenzende provincies**, eventueel via of langsheen provinciegrensoverschrijdende waterlopen van 2de en 3de categorie en continuering aan de overzijde van landsgrenzen;
- **grote, lijnvormige infrastructuren** als ecologische assen met verknoping ter hoogte van beekvalleien en natuurgebieden;
- **groenblauwe doortochten** door stads- en dorpskernen, bedrijventerreinen en landbouwgebieden.

Van daaruit werd voor elk van deze elementen onderzocht of ze een bijdrage leveren aan drie criteria: functionaliteit, beschikbaar ruimtelijk instrumentarium en opportuniteit:

- **functionaliteit**: De groenblauwe ader kan potentieel bijdragen aan het realiseren van diverse ecosysteemdiensten. Afhankelijk van bij welke sector het zwaartepunt lag, werd de ader toegewezen aan een categorie, namelijk blauwe aders waarbij de realisatie van een integrale aanpak van het waterbeheer centraal staat ofwel groene aders waarbij de ecologische migratie centraal staat.
- **beschikbaar ruimtelijk instrumentarium**: Verbindingen waarvoor instrumenten vanuit het ruimtelijk beleid op provinciaal niveau nodig zijn om ze te vrijwaren en te versterken worden geselecteerd. Hierdoor zijn alle elementen die geheel of grotendeels in een groene bestemming liggen, niet meegenomen. Deze elementen worden geacht binnen deze groene bestemming verder uitgewerkt te worden via sectorale initiatieven.
- een **opportuniteit**, bijvoorbeeld omdat de provincie bevoegd is voor de realisatie van Fietssnelwegen.

Tot slot werd, binnen het volledige netwerk, geoordeeld welke groenblauwe aders prioritair te behouden of (gedeeltelijk) te ontwikkelen zijn. Zo werden een aantal kansen voor een **provinciale werking rond groen-blauwe aders** gedetecteerd. Hierbij werd ook rekening gehouden met de (beheers)bevoegdheden van de andere beleidsniveaus wat ook leidt tot suggesties voor groenblauwe aders op federaal, Vlaams en gemeentelijk niveau.

3 CATEGORIEËN

De groenblauwe aders worden ingedeeld in **3 categorieën**:

Categorie 1. Blauwe aders

De blauwe aders zijn Limburgse beekvalleien die een belangrijke functie hebben om:

- waterschaarste en droogte te counteren;
- wateroverlast op te vangen of te voorkomen;
- de sterke achteruitgang van de droogtegevoelige natuur tegen te gaan.

Er wordt voluit ingezet op de realisatie van robuuste valleigebieden. Ze zijn immers essentieel voor:

- een goed, gezond en klimaatbestendig functionerend watersysteem;
- bescherming, verbetering en uitbreiding van “natte natuur”;
- duurzame levering van watergebonden ecosysteem-diensten zoals (voorzien van) proper water;
- bescherming tegen overstromingen/droogte.

De provincie selecteert ze op basis van de aanwezige typerende waterafhankelijke habitats en de potenties om water vast te houden en te bufferen. Het zijn in hoofdzaak van nature overstroombare natte beekvalleien. Dit zijn de gebieden die in eerste instantie geschikt zijn voor het creëren van ruimte voor water, en daarmee gekende waterproblemen stroomafwaarts in het stroomgebied te verminderen. Naarmate deze zones meer in de bovenstroomse gebieden liggen, hebben zij bovendien een voorname rol in het tegengaan van de droogteproblematiek en bodemerosie. Het is een belangrijk algemeen aandachtspunt dat daarbij rekening gehouden wordt met de aanwezige natuurwaarden of potenties, met inbegrip van de vereiste (milieu) kwaliteit. Verder zoekt de provincie specifiek in Zuid-Limburg bijkomende mogelijkheden voor collectieve hemelwaterberging met vertraagde afvoer omwille van de hellingen in het landschap en de minder infiltratiegevoelige grondsoort. Ook in andere delen van de provincie kan dit principe echter (standaard) als oplossing in overweging genomen worden.

Categorie 2. Groene aders

De groene aders hebben een functie als hoogwaardige, belangrijke **ecologische migratieassen**. Een ecologische migratieas verbindt leefgebieden van dier- of plantensoorten. Deze migratieas moet daarvoor functioneel ingericht worden voor een doelsoort of een soortengroep.

Europees beschermde en Limburgse prioritaire soorten werden gegroepeerd in ecoprofielen (Zie hoofdstuk 5.1 “provinciale groenblauwe aders - selectiemethodiek ecoprofielen”) aan de hand van hun functionele habitatvereisten. Alle aders uit de initiële analyse werden meegenomen in de selectiemethodiek voor de groene aders.

De selectie van groene aders bestaat hoofdzakelijk uit beekvalleien met een prominente ecologische functie naast hun waterbeheerfunctie. De aders liggen buiten de groene gewestplanbestemmingen en niet in Habitatrichtlijngebieden.

Categorie 3. Lijninfrastructuren

De lijninfrastructuren zijn lineaire gebieden die de basis vormen voor een ecologische infrastructuur of deze potentie hebben omwille van de uitgestrektheid en continuïteit van de lijnvorming in het bebouwd en open landschap. Het zijn bermen, taluds of aanliggende, begeleidende vegetaties aan weerszijden van (of onder) **grote lijnvormige infrastructuren** zoals kanalen, (oude) spoorverbindingen, auto(snel) wegen en fietssnelwegen. Ontwikkelingen aan deze lijninfrastructuren bekijkt de provincie geïntegreerd en niet louter als technisch-functionele infrastructurele ingrepen. De provincie streeft naar win-winsituaties in functie van de uitbouw van een groenblauw netwerk.

Dergelijke lijnvormige infrastructuurelementen vormen soms ook een (ecologische) barrière. Dwarse kruisingen van groene aders en beekvalleien zijn aandachtspunten bij de ruimtelijke ontwikkeling ervan.

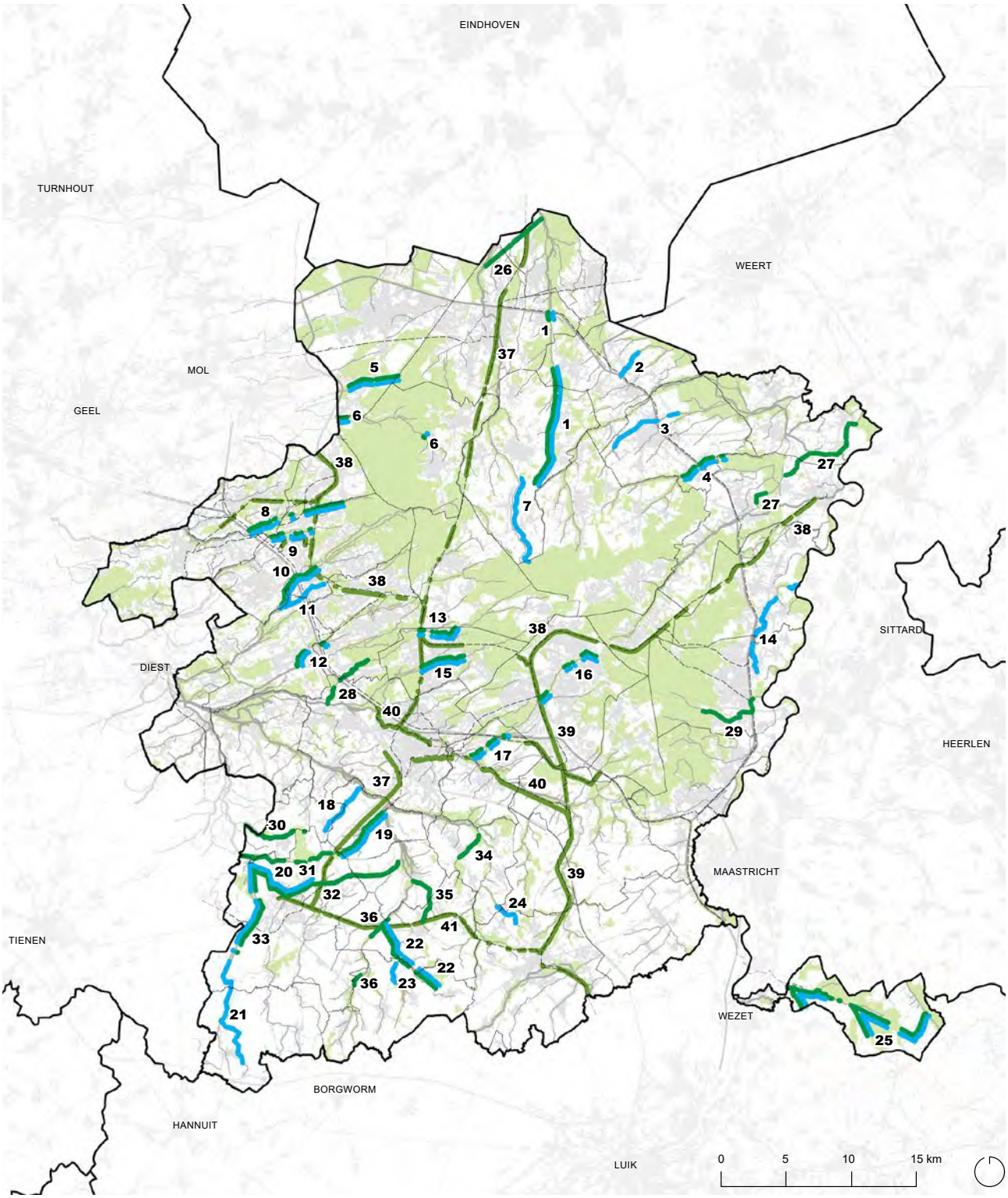
We baseren de selectie als groenblauwe ader op de grote lijnvormige infrastructuren en de daaraan gekoppelde begeleidende vegetaties. De tracés van deze fietssnelwegen vallen vaak samen met deze bestaande of voormalige lijninfrastructuren. Wanneer de fietssnelweg (gedeeltelijk) op een ander tracé zou ontwikkeld worden, blijft alleen de grote lijnvormige infrastructuur als groenblauwe ader geselecteerd met de ambitie om een groene verbinding te realiseren. Ook eventuele nieuwe fietssnelwegen komen in aanmerking om in de toekomst bijkomend geselecteerd te worden.

Voor de realisatie van de groenblauwe aders die op provinciaal niveau geselecteerd worden of als suggestie aan andere bestuursniveaus worden aangegeven, zijn instrumenten vanuit het ruimtelijk beleid nodig.

Daarnaast zijn ook nog andere open ruimten en beekvalleien als schakels belangrijk binnen het groenblauw netwerk. De realisatie gebeurt overwegend door het inzetten van reguliere taken en middelen vanuit het water- en openruimtebeleid (natuur, landbouw, …) en minder vanuit het ruimtelijk beleid. Dit vormt het basis groenblauwe dooraderingsnet.

PROVINCIALE GROENBLAUWE ADERS

In totaal selecteert de provincie **38**[101] **groenblauwe aders op provinciaal niveau**.

KAART 8: ORS - Provinciale groenblauwe aders

selectie

categorie 1

blauwe ader - provinciaal niveau

categorie 2

groene ader - provinciaal niveau

categorie 3

lijninfrastructuur - provinciaal niveau

categorie 1&2

groenblauwe ader - provinciaal niveau

natuur- en bosgebied

waterloop

fietssnelweg

provinciegrens

gemeentegrens

bebouwingsstructuur

[101] *De 38 provinciale blauwgroene aders omvatten 25 blauwe aders, 25 groene aders en 5 lijninfrastructuren. 14 blauwe aders vallen volledig samen met groene aders. Deze krijgen dezelfde nummer op de kaart en in de tabel. 3 blauwe aders en groene aders overlappen elkaar deels. Deze worden afzonderlijk genummerd.*

CATEGORIE 1: DE BLAUWE ADERS

De provincie selecteert **25 beekvalleien als provinciale blauwe ader**, waarvan er 14 volledig en 3 deels samenvallen met provinciale groene aders. Dit zijn allen waterlopen van 2de categorie. De 25 blauwe aders hebben een totale lengte van ongeveer 117 km (waarvan 73 km overlapt met categorie 2 - groene aders).

Categorie 1 – Blauwe aders – Provinciaal niveau			
Nr.	**Gemeente**	**Naam**	**Doel**
1	Peer - Bocholt - Pelt	Warmbeek	Ontwikkelen van groenblauwe ader, incl. doortocht Warmbeek doorheen centrum van Teutendorp Sint-Huibrechts-Lille. De ecologisch waardevolle en veelal meanderende beekvallei is een kernkwaliteit binnen de landschapseenheid 'Dommel- en Warmbeekvallei'.
2	Bocholt	Veldhouwerbeek	Conserveren van water in valleigebied. De beekvallei en bijhorend "waterlandschap" zijn een kernkwaliteit binnen de landschapseenheid 'Kempen-Broek'.
3	Bree	Soerbeek	Behouden van de beek met habitats en ontwikkelen van goede ecologische toestand. De beekvallei en bijhorend "waterlandschap" zijn een kernkwaliteit binnen de landschapseenheid 'Kempen-Broek'.
4	Bree - Maaseik	Itterbeek	Behouden van de beek met habitats en ontwikkelen van goede ecologische toestand. De beekvallei met een grote variëteit aan meestal watergerelateerde natuur is een kernkwaliteit binnen de landschapseenheid 'Kempen-Broek'.
5	Lommel	Kleine Hoofdgracht (Balengracht)	Ontwikkelen van goede ecologische toestand. De vele ontspringende beken zijn een belangrijk ruimtelijk kenmerk in de landschapseenheid 'Noord-Limburgse bossen'.
6	Hechtel-Eksel	Grote Nete	Conserveren van water in valleigebied.
7	Peer	Dommel (2de cat.)	Ontwikkelen van goede ecologische toestand, waterconservering en basismilieukwaliteit. Het meest typerende landschap van de landschapseenheid 'Dommel- en Warmbeekvallei' is dat van de beekvalleien. Vooral de nog meanderende beken zijn een kernkwaliteit.
8	Ham - Beringen - Leopoldsburg	Grote Laak (stroomopwaarts Albertkanaal)	Conserveren van water in valleigebied.
9	Beringen	Grotebeek	Conserveren van water in valleigebied.
10	Beringen	Zwarte Beek (2de cat.)	Ontwikkelen van groenblauwe ader en waterconservering, doortocht van de Zwarte Beek doorheen verstedelijkt gebied Beringen. Het netwerk van intacte beekvalleien met alle bijhorende ecotopen en landschappen is een kernkwaliteit in de landschapseenheid 'West-Limburgse beekvalleien'.
11	Beringen - Lummen	Helderbeek	Conserveren van water en behouden sponswerking in valleigebied. Het netwerk van intacte beekvalleien met alle bijhorende ecotopen en landschappen is een kernkwaliteit in de landschapseenheid 'West-Limburgse beekvalleien'.
12	Heusden-Zolder - Lummen	Mangelbeek (2de cat.)	Ontwikkelen van goede ecologische toestand en structuurherstel. De intacte beekvalleien zijn een kernkwaliteit binnen de landschapseenheid 'West-Limburgse beekvalleien'.
13	Houthalen-Helchteren - Zonhoven	Laambeek	Conserveren van water, herstellen beekstructuur en sponswerking in valleigebied. Het waterlandschap met zijn visvijvers, beekvalleien en rietmoerassen is een belangrijk ruimtelijk kenmerk binnen de landschapseenheid 'De Wijers'.

14	Dilsen-Stokkem - Maasmechelen	Vrietselbeek	Conserveren van water in valleigebied. De landschappelijke structuur van de Maasvallei is een terrassenlandschap. De beekvalleien die de steilranden van het Kempens Plateau doorsnijden is er een belangrijk ruimtelijk kenmerk.
15	Zonhoven	Roosterbeek	Ontwikkelen van groenblauwe ader en waterconservering, doortocht Roosterbeek door centrum Zonhoven.
16	Genk	Stiemer (opwaarts Albertkanaal)	Ontwikkelen van groenblauwe ader en waterconservering, doortocht Stiemer door verstedelijkt gebied Genk.
17	Diepenbeek	Stiemer (stroomafwaarts Albertkanaal)	Ontwikkelen van goede ecologische toestand, conserveren van water.
18	Nieuwerkerken - Alken	Kozenbeek	Conserveren van water in valleigebied. De beekvalleien zijn een kernkwaliteit binnen de landschapseenheid Vochtig-Haspengouw. Het ecologisch waardevol en zeer afwisselend landschap met beekvalleien, holle wegen en bijhorende fauna en flora is een kernkwaliteit in de landschapseenheid ‘Vochtig - Haspengouw’.
19	Alken	Simsebeek	Ontwikkelen van goede ecologische toestand, waterconservering, herstel beekstructuur en basismilieukwaliteit in valleigebied - deel van een langere groene ader in combinatie met Kelsbeek (groene ader nr. 31).
20	Sint-Truiden	Melsterbeek	Ontwikkelen goede ecologische toestand, waterconservering, herstel beekstructuur en basismilieukwaliteit in valleigebied - deel van een langere groene ader in combinatie met Oude Beek - Vloedgracht - Spaasbeek (groene ader nr. 32).
21	Gingelom - Sint-Truiden	Molenbeek	Ontwikkelen van goede ecologische toestand, conserveren van water, herstellen van beekstructuur en basismilieukwaliteit in valleigebied. Het ecologisch waardevol en zeer afwisselend landschap met beekvalleien, holle wegen en bijhorende fauna en flora is een kernkwaliteit in de landschapseenheid ‘Vochtig Haspengouw’. Molenbeek stroomafwaarts 16'-Romeinse Kassei ook bijkomend geselecteerd als groene ader (groene ader nr. 33)
22	Heers - Borgloon	Herkebeek	Conserveren van water en herstellen van beekstructuur in valleigebied. Een ruimtelijk kenmerk van de landschapseenheid ‘Droog - Haspengouw’ is de slechts beperkte aanwezigheid van beken.
23	Heers	Molenbeek – Middelste Beek	Conserveren van water en behouden van sponswerking in valleigebied. Een ruimtelijk kenmerk van de landschapseenheid ‘Droog - Haspengouw’ is de slechts beperkte aanwezigheid van beken.
24	Tongeren - Kortessem	Lerebeek	Conserveren van water en herstellen van beekstructuur in valleigebied. Een ruimtelijk kenmerk van de landschapseenheid ‘Droog - Haspengouw ‘is de slechts beperkte aanwezigheid van beken.
25	Voeren	Voer – Veurs - Remersdaalbeek	Ontwikkelen van groenblauwe ader en waterconservering, incl. de doortocht van de Voer doorheen het centrum ('s Graven)Voeren en verbinding richting Remersdaal(beek).

TABEL 5: Selectie van provinciale blauwe aders

CATEGORIE 2: GROENE ADERS

De provincie selecteert **25 groene aders van provinciaal niveau**. 17 van deze groene aders, waarvan 3 gedeeltelijk, vallen samen met de geselecteerde blauwe aders. De 26 groene aders hebben een totale lengte van ongeveer 122 km (waarvan 73 km overlap met categorie 1 – blauwe aders).

Categorie 2 – groene aders – Provinciaal niveau			
Nr.	**Gemeente**	**Naam**	**Doel**
1	Peer - Bocholt - Pelt	Warmbeek	Behouden en verbeteren van de structuur en kwaliteit van de beek, vegetatierijke plassen en moerassen, en mozaïek van kleine landschapselementen (KLE) in de vallei.
4	Bree - Maaseik	Itterbeek	Behouden en verbeteren van de structuur en kwaliteit van de beek, incl. voldoende aandacht voor vegetatierijke plassen. De beekvallei en bijhorend “waterlandschap” zijn een kernkwaliteit binnen de landschapseenheid ‘Kempen-Broek’.
5	Lommel	Kleine Hoofdgracht (Balengracht)	Behouden en verbeteren van de structuur en kwaliteit van de beek en elementen van schrale beekbegeleidende graslanden. De vele ontspringende beken zijn een belangrijk ruimtelijk kenmerk in de landschapseenheid ‘Noord-Limburgse bossen’.
6	Hechtel-Eksel	Grote Nete	Behouden en verbeteren van de structuur en kwaliteit van de beek en van de aanpalende graslanden en moerassige vegetaties. De vele ontspringende beken zijn een belangrijk ruimtelijk kenmerk in de landschapseenheid ‘Noord-Limburgse bossen’.
8	Ham - Beringen - Leopoldsburg	Grote Laak (stroomopwaarts Albertkanaal)	Behouden en ontwikkelen van moerasvegetaties in de vallei. Het netwerk van intacte beekvalleien met alle bijhorende ecotopen en landschappen is een kernkwaliteit in de landschapseenheid ‘West-Limburgse beekvalleien’.
9	Beringen	Grote Beek	Behouden en ontwikkelen van natte graslandtypes in de vallei en KLE. Het netwerk van intacte beekvalleien met alle bijhorende ecotopen en landschappen is een kernkwaliteit in de landschapseenheid ‘West-Limburgse beekvalleien’.
10	Beringen	Zwarte Beek	Behouden en ontwikkelen van allerhande natte vegetaties, incl. kleine zeggevegetatie. Het netwerk van intacte beekvalleien met alle bijhorende ecotopen en landschappen is een kernkwaliteit in de landschapseenheid ‘West-Limburgse beekvalleien’.
12	Heusden-Zolder - Lummen	Mangelbeek	Ontwikkelen van een goede ecologische toestand en structuurherstel. De intacte beekvalleien zijn een kernkwaliteit binnen de landschapseenheid West-Limburgse beekvalleien.
13	Houthalen-Helchteren - Zonhoven	Laambeek	Behouden en verbeteren van de mozaïek van natte, structuurrijke graslanden, ruigtes en grote zeggevegetatie. Het waterlandschap met zijn visvijvers, beekvalleien en rietmoerassen is een belangrijk ruimtelijk kenmerk binnen de landschapseenheid ‘De Wijers’.
15	Zonhoven	Roosterbeek	Behouden en verbeteren van de mozaïek van alle open, natte natuurtypes. Het waterlandschap met zijn visvijvers, beekvalleien en rietmoerassen is belangrijk ruimtelijk kenmerk binnen de landschapseenheid ‘De Wijers’.
16	Genk	Stiemer (stroomopwaarts Albertkanaal)	Behouden en verbeteren van de mozaïek van alle open, natte natuurtypes. De beekvallei is een belangrijk ruimtelijk kenmerk binnen de landschapseenheid ‘Hoge - Kempen’. De omgeving van de rivier verstedelijkte enorm in de voorbije eeuw, maar de beek zelf heeft op heel wat plekken haar natuurlijk karakter weten te behouden.
17	Diepenbeek	Stiemer (stroomafwaarts Albertkanaal)	Behouden en verbeteren van mozaïek van natte graslanden, moerasvegetaties en KLE. Het ecologisch waardevol en zeer afwisselend landschap met beekvalleien, holle wegen en bijhorende fauna en flora is een kernkwaliteit in de landschapseenheid ‘Vochtig - Haspengouw’.

22	Heers - Borgloon	Herkebeek	Conserveren van water en herstellen van de beekstructuur in valleigebied.
25	Voeren	Voer – Veurs - Remersdaalbeek	Behouden en ontwikkelen van het mozaïeklandschap, zowel open als gesloten en zowel natte als droge natuurtypes. Het sterk golvend en door driebeekdalen diep ingesneden landschap is een belangrijk ruimtelijk kenmerk binnen de landschapseenheid ‘Voeren’.
26	Pelt - Hamont-Achel	Tussen Hageven en Achelse Kluis, via Buitenheide en Prinsenloop	Behouden en verbeteren van KLE en stapstenen tussen de valleien van de Dommel en de Warmbeek. De beekvalleien met veelal nog meanderende waterlopen, het patchwork van bosgebieden en het agrarisch bocagelandschap zijn kernkwaliteiten in de landschapseenheid ‘Dommel- en Warmbeekvallei’.
27	Maaseik - Kinrooi	Witbeek	Behouden en verbeteren van de structuur en kwaliteit van de beek, vegetatierijke plassen en moerassen en mozaïek van KLE in de vallei. De landschappelijke structuur van de Maasvallei is een terrasenlandschap. De beekvalleien die de steilranden van het Kempens Plateau doorsnijden is er een belangrijk ruimtelijk kenmerk.
28	Heusden-Zolder - Hasselt - Lummen	Voortbeek	Behouden en verbeteren van de mozaïek van natte graslanden, moerasvegetaties en KLE. Het waterlandschap met zijn visvijvers, beekvalleien en rietmoerassen is belangrijk ruimtelijk kenmerk binnen de landschapseenheid ‘De Wijers’.
29	Maasmechelen	Kikbeek	Behouden en verbeteren van de structuur en kwaliteit van de beek, in combinatie met natte graslanden, moerasvegetaties en KLE in de vallei. De landschappelijke structuur van de landschapseenheid ‘Maasvallei’ is een terrasenlandschap. De beekvalleien die de steilranden van het Kempens Plateau doorsnijden is er een belangrijk ruimtelijk kenmerk.
30	Nieuwerkerken - Sint-Truiden	Grondbeek	Behouden en verbeteren van de mozaïek van natte graslanden, moerasvegetaties en KLE. Het ecologisch waardevol en zeer afwisselend landschap met beekvalleien, holle wegen en bijhorende fauna en flora is een kernkwaliteit in de landschapseenheid ‘Vochtig – Haspengouw’.
31	Nieuwerkerken - Sint-Truiden - Alken	Kelsbeek - Simsebeek	Behouden en verbeteren van de mozaïek van open, natte natuurtypes. De Simsebeek in Alken is ook bijkomend geselecteerd als blauwe ader (nr. 19). Het ecologisch waardevol en zeer afwisselend landschap met beekvalleien, holle wegen en bijhorende fauna en flora is een kernkwaliteit in de landschapseenheid ‘Vochtig - Haspengouw’.
32	Sint-Truiden - Wellen	Melsterbeek - Oude Beek - Vloedgracht - Spaasbeek	Behouden en verbeteren van de mozaïek van open, natte natuurtypes. Melsterbeek in Sint-Truiden is ook geselecteerd als blauwe ader (nr. 20). Het ecologisch waardevol en zeer afwisselend landschap met beekvalleien, holle wegen en bijhorende fauna en flora is een kernkwaliteit in de landschapseenheid ‘Vochtig - Haspengouw’.
33	Sint-Truiden	Molenbeek	Behouden en verbeteren van de structuur en kwaliteit van de beek en natte, structuurrijke graslanden, ruigtes en grote zeggevegetaties. Deel van een langere blauwe ader waarbij de hele Molenbeek is geselecteerd, incl. tracé stroomopwaarts 16’ – Romeinse Kassei (nr. 21). Het ecologisch waardevol en zeer afwisselend landschap met beekvalleien, holle wegen en bijhorende fauna en flora is een kernkwaliteit in de landschapseenheid ‘Vochtig - Haspengouw’.
34	Kortessem	Winterbeekvallei	Behouden en verbeteren van de mozaïek van open natuurtypes in de vallei. Het ecologisch waardevol en zeer afwisselend landschap met beekvalleien, holle wegen en bijhorende fauna en flora is een kernkwaliteit in de landschapseenheid ‘Vochtig - Haspengouw’.
35	Borgloon - Wellen	Kleine Herk	Behouden en verbeteren van de mozaïek van open, natte natuurtypes. Een ruimtelijk kenmerk van de landschapseenheid ‘Droog Haspengouw’ is de slechts beperkte aanwezigheid van beken.
36	Borgloon - Heers - Sint-Truiden	Herk (2de cat.)	Behouden en verbeteren van de mozaïek van alle natte natuurtypes. Een ruimtelijk kenmerk van de landschapseenheid ‘Droog Haspengouw’ is de slechts beperkte aanwezigheid van beken.

TABEL 6: Selectie van provinciale groene aders

Selectiemethodiek ecoprofielen

Om tot een overzichtelijk systeem aan groene aders te komen, werden de soorten opgedeeld in ecoprofielen. Voor dit beleidskader zijn ecoprofielen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek gebruikt, opgemaakt in functie van de Europese Natuurdoelen. In Limburg zijn 16 ecoprofielen (behalve vleermuizen) van toepassing. Voor vleermuizen zijn de verspreidingsgegevens te beperkt om een realistisch beeld te schetsen. Per ecoprofiel werden de leefgebieden en het geschikt actueel aanwezig habitat in kaart gebracht. Met deze oefening als basis werden per ecoprofiel de meest logische potentiële groene aders ingetekend. Deze potentiële groene aders zijn een synthese van 4 datasets:

- de gekende populaties en doelpopulaties opgenomen in de S-IHD rapporten opgemaakt door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) en de soortbeschermingsplannen
- de waarnemingen in de periode 2009-2018 (databank waarnemingen.be)
- de potentieel geschikte vegetatie-eenheden uit de Biologische Waarderingskaart (2016)

Deze datasets werden geraadpleegd voor de soorten van de ecoprofielen (Handboek voor beheerders, deel 2) én de Limburgse prioritaire soorten.

Door al deze potentiële groene aders op kaart te zetten, ontstaat een macrostructuur op schaal van de provincie. Hierin zijn bundels van potentiële groene aders te onderscheiden en zones met een meer diffuus netwerk van potentiële groene aders. Op lokaal niveau zijn groene aders maatwerk. Door de veelheid aan ecoprofielen en daarbinnen specifieke eisen van de soorten in functie van hun habitat is maatwerk nodig. De provincie beschikt over kennis om lokale processen hierover op te zetten.

De bundels van ecoprofielen komen meestal overeen met beekvalleien. In de beek zelf zijn dit de soorten van zuivere beken (vaak vissoorten), parallel met de beek zijn dit soorten van moerasvegetaties gevolgd door hoger op de valleiwand soorten groepen gebonden aan verschillende types graslanden of akkercomplexen. Verschillende types bossen kunnen afhankelijk van de ontwikkelingsgeschiedenis ook de plek van beekbegeleidende vegetatie, grasland of akker innemen. Uit de macrostructuur komen verschillende nog goed ontwikkelde beekvalleien met potenties als groene ader voor verschillende soortengroepen waarvan de leefgebieden in en rond deze valleien liggen. De zones met een diffuus netwerk aan groene aders zijn vaak meer versnipperde landschappen waar ook nog een concentratie aan natuurlijke elementen bewaard gebleven zijn.

CATEGORIE 3: LIJNINFRASTRUCTUREN

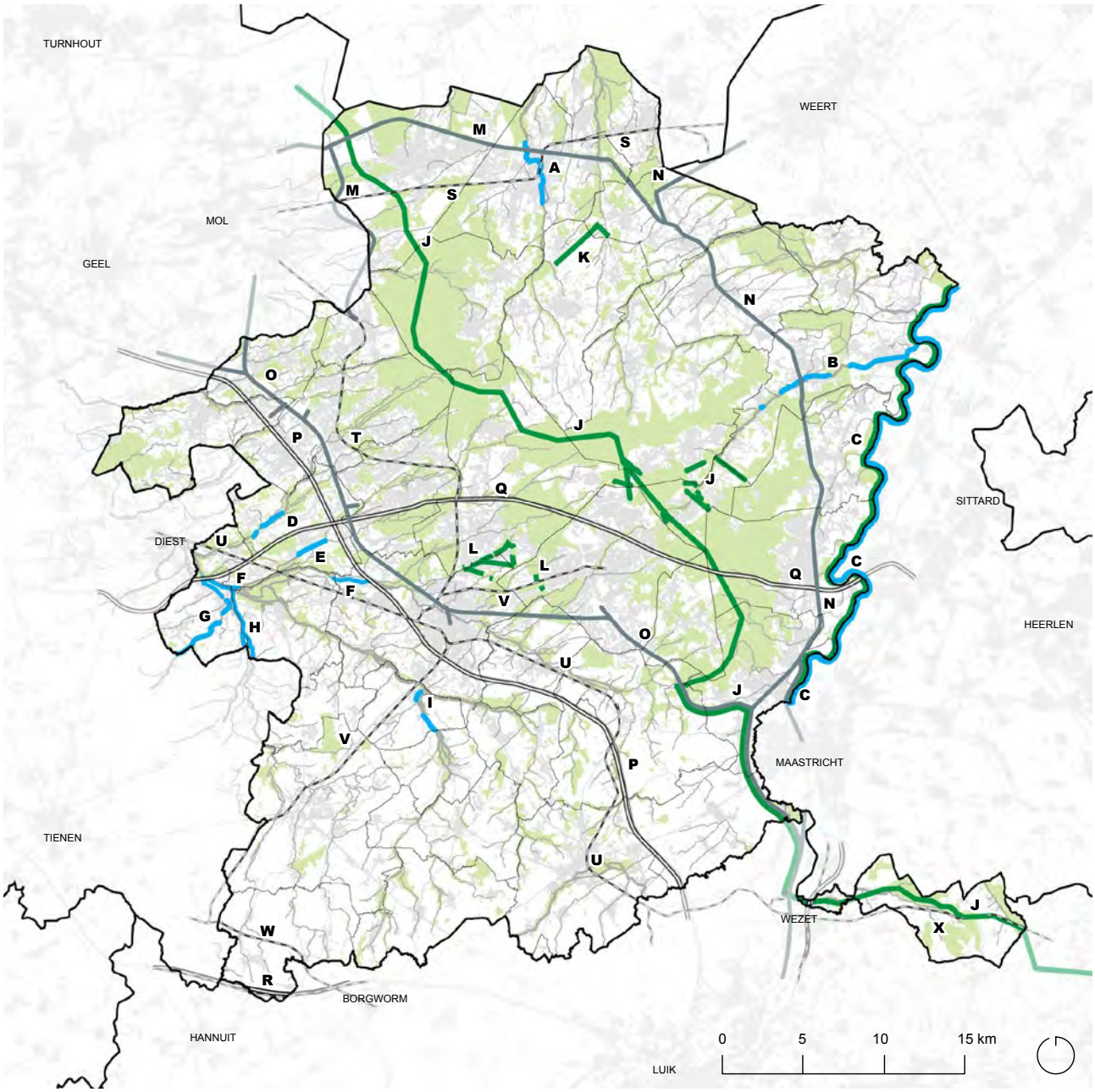
De provincie selecteert **5 lijninfrastructuren als provinciale groenblauwe ader**, namelijk de fiets-snelwegen met de hoogste verbindingspotentie in het groenblauw netwerk en omdat de provincie bevoegd is voor de realisatie van het fietssnelwegennetwerk. De 5 geselecteerde lijninfrastructuren hebben een totale lengte van ongeveer 145 km.

Categorie 3 – Lijninfrastructuren – Provinciaal niveau			
Nr.	**Gemeente**	**Naam**	**Relatie met ruimtelijke regionale eigenheid**
37	Hamont-Achel - Pelt - Hechtel-Eksel - Peer - Houthalen-Helchteren - Zonhoven - Hasselt - Alken - Sint-Truiden	Fietssnelwegtracés F741 + F74 van Hamont-Achel tot Sint-Truiden (voormalige spoorlijn 18 Pelt-Hasselt + N80 Hasselt-St-Truiden)	
38	Ham - Leopoldsburg - Beringen - Heusden-Zolder - Houthalen-Helchteren - Zonhoven - Genk - As - Dilsen-Stokkem - Maaseik	Fietssnelwegtracés F754 + F75 + F751 van Leopoldsburg tot Maaseik (deels voormalig Kolenspoor: spoortracé Leopoldsburg-Beringen-Zonhoven-As-Maaseik)	Het voormalige Kolenspoor is een typerend element binnen de ruimtelijke regionale eigenheid van de landschapseenheden ‘West-Limburgse beekvalleien’, ‘De Wijers’ en ‘Hoge Kempen’.
39	Genk - Diepenbeek - Zutendaal - Bilzen - Hoeselt - Tongeren	Fietssnelwegtracé F76 van Genk tot Tongeren (grotendeels spoortracé Tongeren-Bilzen-Genk) + kruisend deel van F72 (tracé Hasselt-Maastricht, omheen industriegebied Genk-Zuid via N702, Taunusweg, N730)	
40	Hasselt - Diepenbeek - Bilzen	Fietssnelwegtracé F70 van Hasselt tot Bilzen (gedeeltelijk spoortracé Bilzen-Hasselt + gedeeltelijk Demertracé)	De Demervallei is een belangrijk ruimtelijk kenmerk en een kernkwaliteit binnen de landschapseenheid ‘Vochtig-Haspengouw’.
41	Sint-Truiden - Borgloon - Tongeren	Fietssnelwegtracé F79 van Sint-Truiden tot Tongeren (voormalig Fruitspoor) + aansluitend deel van F791 (Tongeren – Grens Wallonië)	Het voormalige Fruitspoor is een typerend element binnen de ruimtelijke regionale eigenheid van de landschapseenheden ‘Droog- en Vochtig-Haspengouw’.

TABEL 7: Selectie van lijninfrastructuren als provinciale groenblauwe aders

5.2. SUGGESTIES VAN GROENBLAUWE ADERS AAN DE VLAAMSE EN FEDERALE OVERHEID

Volgende suggesties moeten beschouwd worden als een niet-limitatieve lijst. Het is geen resultaat van een alomvattende analyse. Deze groenblauwe aders zijn tijdens het onderzoek naar boven gekomen als belangrijk binnen het groenblauw netwerk en worden daarom ter informatie en als suggestie aan de Vlaamse en federale overheid meegegeven omwille van hun beheersbevoegdheden op vlak van waterlopen, natuurgebieden, verkeersinfrastructuren, … Het is aan de Vlaamse en federale overheid om deze suggesties te beoordelen, aan te pakken en aan te vullen voor wat betreft hun bevoegdheden en werkingsgebied. Voor de realisatie van het groenblauw netwerk in Limburg is de provincie vragende partij om hier prioritair werk van te maken.

KAART 9: ORS - Suggesties van groenblauwe aders aan de Vlaamse en federale overheid

selectie

categorie 1
- blauwe ader - Vlaams niveau

categorie 2
- groene ader - Vlaams niveau

categorie 3
- lijninfrastructuur - Vlaams Federaal niveau
- autosnelweg
- spoorweg
- kanaal

- natuur- en bosgebied
- waterloop
- provinciegrens
- gemeentegrens
- bebouwingsstructuur

CATEGORIE 1: DE BLAUWE ADERS

De provincie geeft **9 blauwe aders als suggestie aan Vlaanderen** mee om op Vlaams niveau uit te werken, onder andere binnen het ruimtelijk beleid. Het betreft delen van waterlopen van 1ste categorie, waarvan het beheer van de waterlopen tot de bevoegdheid van Vlaanderen behoort.

Categorie 1 – Blauwe aders – Vlaams niveau			
Nr.	**Gemeente**	**Naam**	**Doel**
A	Pelt	Dommel (1e categorie)	Ontwikkelen van groenblauwe ader en waterconservering, doortocht Dommel doorheen centrum van teutendorp Neerpelt. Het meest typerende landschap van de landschapseenheid 'Dommel- en Warmbeekvallei' is dat van de beekvalleien. Vooral de nog meanderende beken zijn er een kernkwaliteit.
B	Maaseik	Bosbeek	Ontwikkelen van groenblauwe ader en waterconservering, doortocht Bosbeek doorheen verstedelijkt gebied Maaseik. De Bosbeek is een belangrijk ruimtelijk kenmerk binnen de landschapseenheid 'Hoge Kempen'. De landschappelijke structuur van de landschapseenheid Maasvallei is een terrasenlandschap. De beekvalleien die de steilranden van het Kempens Plateau doorsnijden is er een belangrijk ruimtelijk kenmerk.
C	Kinrooi - Maaseik - Dilsen-Stokkem - Maasmechelen - Lanaken	Maasvallei	Ontwikkelen van groenblauwe ader en waterconservering. De dynamische riviernatuur van de Maasvallei is een kernkwaliteit binnen de landschapseenheid 'Maasvallei'.
D	Lummen	Zwarte Beek (1e categorie)	Vernatten in valleigebied, waterconservering, behoud en herstel sponswerking. Het netwerk van intacte beekvalleien met alle bijhorende ecotopen en landschappen is een kernkwaliteit in de landschapseenheid 'West-Limburgse beekvalleien'.
E	Lummen	Mangelbeek (1e categorie)	Ontwikkelen van goede ecologische toestand en herstellen van beekstructuur. Het netwerk van intacte beekvalleien met alle bijhorende ecotopen en landschappen is een kernkwaliteit in de landschapseenheid 'West-Limburgse beekvalleien'.
F	Hasselt - Halen - Lummen	Demer	Ontwikkelen van goede ecologische toestand. Het ecologisch waardevol en zeer afwisselend landschap met beekvalleien, holle wegen en bijhorende fauna en flora is een kernkwaliteit in de landschapseenheid 'Vochtig - Haspengouw'.
G	Halen	Velpe	Ontwikkelen van vallei van de Velpe als groenblauwe ader (doorheen woongebied) in Halen. Het ecologisch waardevol en zeer afwisselend landschap met beekvalleien, holle wegen en bijhorende fauna en flora is een kernkwaliteit in de landschapseenheid 'Vochtig – Haspengouw'.
H	Halen - Herk-de-Stad	Gete - Melsterbeek	Ontwikkelen van vallei van de Gete en Melsterbeek als groenblauwe ader(s) (doorheen woongebied) in Halen. Het ecologisch waardevol en zeer afwisselend landschap met beekvalleien, holle wegen en bijhorende fauna en flora is een kernkwaliteit in de landschapseenheid 'Vochtig – Haspengouw'.
I	Alken	Herk - Kleine Herk	Ontwikkelen van groenblauwe ader en waterconservering, doortocht Herk en Kleine Herk doorheen centrum Alken. Het ecologisch waardevol en zeer afwisselend landschap met beekvalleien, holle wegen en bijhorende fauna en flora is een kernkwaliteit in de landschapseenheid 'Vochtig – Haspengouw'.

TABEL 8: Suggestie blauwe aders aan Vlaanderen

CATEGORIE 2: DE GROENE ADERS

De provincie geeft **4 groene aders als suggestie aan Vlaanderen** mee om op Vlaams niveau uit te werken omwille van het internationale verbindende karakter van deze aders.

Categorie 2 – groene aders – Vlaams niveau			
Nr.	**Gemeente**	**Naam**	**Doel**
C	Kinrooi - Maaseik Dilsen-Stokkem - Maasmechelen - Lanaken	Maasvallei	Ontwikkelen van groenblauwe ader en waterconservering. De dynamische riviernatuur van de Maasvallei is een kernkwaliteit binnen de landschapseenheid ‘Maasvallei’.
J	Lommel - Hechtel-Eksel - Houthalen-Helchteren - Oudsbergen - Maaseik - As - Maasmechelen - Lanaken - Zutendaal - Bilzen - Riemst - Voeren	(Internationale) ecologische corridor Eifel/ Ardennen – Kempen/Noord-Brabant	Ontwikkelen van groenblauwe ader; habitat- en corridorvereisten van de gladde slang zijn richtinggevend. Natuur-, bos- en openruimtegebieden zijn belangrijke ruimtelijke kenmerken en kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid binnen de landschapseenheden die doorkruist worden door deze ecologische corridor. Het exacte tracé is nog niet vastgelegd.
K	Peer - Bocholt	Verbinding Warmbeek - Dommel	Behouden van mozaïek van voedselarme habitattypes. Het patchwork van bosgebieden en het agrarisch bocagelandschap zijn ruimtelijke kenmerken binnen de landschapseenheid ‘Dommel- en Warmbeekvallei’.
L	Genk - Zonhoven - Hasselt	Verbinding Slangbeek - Bokrijk	Ontwikkelen van groenblauwe ader in functie van Europees beschermde amfibieën. De beekvalleien, bosgebieden en KLE zijn ruimtelijke kenmerken binnen de landschapseenheid ‘De Wijers’.

TABEL 9: Suggestie groene aders aan Vlaanderen

CATEGORIE 3: LIJNINFRASTRUCTUREN

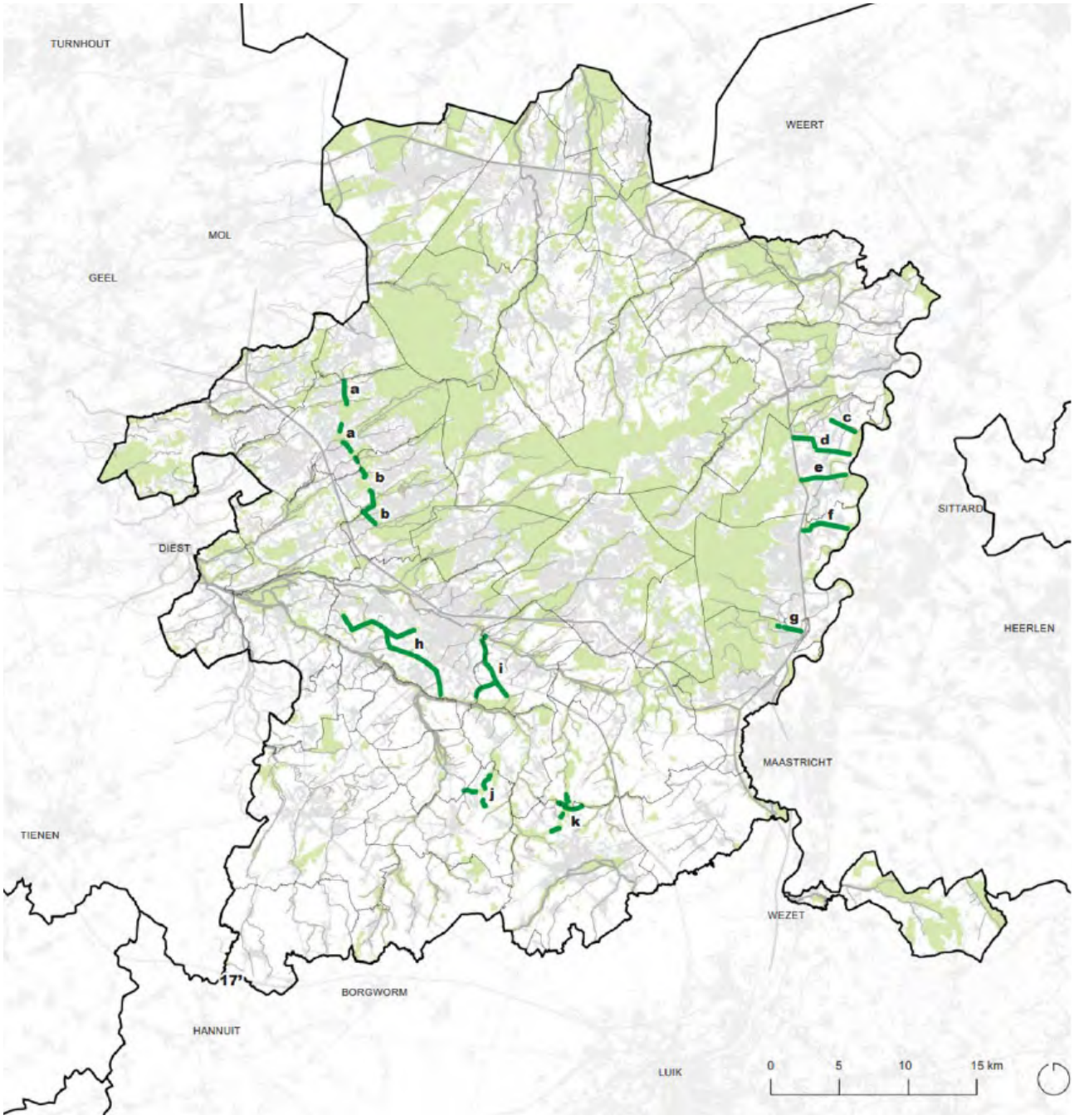
De provincie geeft **12 lijninfrastructuren als suggestie van groenblauwe aders mee op Vlaams en/of federaal niveau**. De bevoegde instantie bepaalt het operationele niveau voor de uitwerking van de groenblauwe ader en het benutten van de potentie, met name de Vlaamse Waterweg voor de kanalen, Agentschap Wegen en Verkeer voor de autosnelwegen, Infrabel voor de spoorverbindingen, … Met deze suggesties vraagt de provincie om een flankerende beplanting te realiseren langs (delen van) de lijninfrastructuren (indien compatibel met de functie of exploitatie van de lijninfrastructuur) of om dit tenminste te onderzoeken. De Spartacus-lijnen kunnen mee geselecteerd worden zodra deze tracés bekend zijn.

Categorie 3 – Lijninfrastructuren – Vlaams/federaal niveau		
Nr.	**Gemeente**	**Naam**
M	Leopoldsburg - Lommel - Pelt - Bocholt	Kanaal Bocholt-Herentals + Kanaal naar Beverlo
N	Bocholt - Bree - Maaseik - Dilsen-Stokkem - Maasmechelen - Lanaken	Zuid-Willemsvaart + Kanaal Briegden-Neerharen
O	Riemst - Lanaken - Bilzen - Zutendaal - Genk - Diepenbeek - Hasselt - Heusden-Zolder - Lummen - Beringen -Tessenderlo - Ham	Albertkanaal + Kanaal Dessel-Kwaadmechelen
P	Ham - Tessenderlo - Beringen - Lummen - Hasselt - Diepenbeek - Hoeselt - Bilzen - Tongeren - Riemst	Autosnelweg E313
Q	Halen - Lummen - Heusden-Zolder - Zonhoven - Houthalen-Helchteren - Genk - Zutendaal - Maasmechelen	Autosnelweg E314
R	Gingelom	Autosnelweg E40
S	Lommel - Pelt - Hamont-Achel	Spoorlijn Lommel - Hamont
T	Leopoldsburg - Beringen - Heusden-Zolder Houthalen-Helchteren - Zonhoven - Hasselt	Spoorlijn Leopoldsburg - Hasselt
U	Halen - Lummen - Herk-de-Stad - Hasselt - Diepenbeek - Bilzen - Hoeselt - Tongeren	Spoorlijn Diest - Tongeren
V	Genk - Hasselt - Alken - Sint-Truiden	Spoorlijn Genk - Sint-Truiden
W	Gingelom	Spoorlijn Landen - Luik (t.h.v. Gingelom)
X	Voeren	Spoorlijn Voerstreek - Montzenroute

TABEL 10: Suggestie van Vlaamse en federale lijninfrastructuren als groenblauwe aders

5.3. SUGGESTIES VAN GROENBLAUWE ADERS AAN DE GEMEENTEN

Volgende suggesties moeten beschouwd worden als een niet-limitatieve lijst. Het is geen resultaat van een alomvattende analyse. Deze groenblauwe aders zijn tijdens het onderzoek naar boven gekomen als belangrijk binnen het groenblauw netwerk en worden daarom ter informatie en als suggestie aan de gemeenten meegegeven omwille van het lokale karakter van de verbinding. Het is aan de gemeenten om deze suggesties te beoordelen, aan te pakken en aan te vullen voor wat betreft hun bevoegdheden en werkingsgebied. Voor de realisatie van het groenblauw netwerk in Limburg is de provincie vragende partij om hier prioritair werk van te maken.

KAART 10: ORS - Suggesties van gemeentelijke groenblauwe aders

selectie

- groene ader - gemeentelijk niveau
- natuur- en bosgebied
- waterloop
- provinciegrens
- gemeentegrens
- bebouwingsstructuur

CATEGORIE 2: DE GROENE ADERS

De provincie geeft 11 groene aders als suggestie aan de gemeenten mee om op gemeentelijk niveau uit te werken.

Categorie 2 – groene aders – Gemeentelijk niveau			
Nr.	**Gemeente**	**Naam**	**Doel**
a	Beringen	Dwarsverbinding tussen valleien van de Grote Laak, Grotebeek, Zwarte Beek en Helderbeek	Behouden en verbeteren van traditioneel kleinschalig landschap. Het patchwork van bosgebieden en een bocagelandschap met KLE zijn ruimtelijke kenmerken en een kernkwaliteit binnen de landschapseenheid ‘West-Limburgse beekvalleien’.
b	Heusden-Zolder	Dwarsverbinding tussen valleien van de Helderbeek, Halbeek, Mangelbeek en Laambeek	Behouden en verbeteren van traditioneel kleinschalig landschap. Het patchwork van bosgebieden en een bocagelandschap met KLE zijn ruimtelijke kenmerken en een kernkwaliteit binnen de landschapseenheid ‘West-Limburgse beekvalleien’.
c	Dilsen-Stokkem	Tussen Schootshei en omgeving Bichterweerd (tussen Elen en Rotem)	Behouden en verbeteren van traditioneel kleinschalig landschap. KLE in het agrarisch gebied zijn een ruimtelijk kenmerk binnen de landschapseenheid ‘Maasvallei’.
d	Dilsen-Stokkem	Tussen bossen ten oosten van Driepaalhoeve en omgeving voetveer Veurzen, via Ommerstein	Behouden en verbeteren van traditioneel kleinschalig landschap. KLE in het agrarisch gebied zijn een ruimtelijk kenmerk binnen de landschapseenheid ‘Maasvallei’.
e	Dilsen-Stokkem	Tussen Platte Lindenberg en omgeving Negenoord	Behouden en verbeteren van traditioneel kleinschalig landschap. KLE in het agrarisch gebied zijn een ruimtelijk kenmerk binnen de landschapseenheid ‘Maasvallei’.
f	Maasmechelen	Tussen drinkwaterwinning Eisden en omgeving voetveer	Behouden en verbeteren van traditioneel kleinschalig landschap. KLE in het agrarisch gebied zijn een ruimtelijk kenmerk binnen de landschapseenheid ‘Maasvallei’.
g	Lanaken	Tussen Daalbroek en Ziepbeek tot Zuid-Willemsvaart	Behouden en verbeteren van traditioneel kleinschalig landschap. KLE in het agrarisch gebied zijn een ruimtelijk kenmerk binnen de landschapseenheid ‘Maasvallei’.
h	Hasselt		Behouden en verbeteren van de mozaïek van natte graslanden, moerasvegetaties en KLE. Dit is een ruimtelijk kenmerk binnen de landschapseenheid ‘Vochtig-Haspengouw’.
i	Diepenbeek	Tussen Galgebeek en Mombeek	Behouden en verbeteren van de mozaïek van natte graslanden, moerasvegetaties en KLE. Dit is een ruimtelijk kenmerk binnen de landschapseenheid ‘Vochtig-Haspengouw’.
j	Borgloon - Wellen	Bellevuebos	Behouden en verbeteren van traditioneel kleinschalig landschap.
k	Hoeselt - Tongeren	Verbinding tussen oude boskernen in Haspengouw	Behouden en verbeteren van traditioneel kleinschalig landschap. Dit is een ruimtelijk kenmerk van ‘Droog-Haspengouw’.

TABEL 11: Suggestie van gemeentelijke groene aders aan de gemeenten

5.4. BASIS GROENBLAUWE DOORADERINGSNET

Het basis groenblauwe dooraderingsnet bestaat uit open ruimten en beekvalleien. Dit zijn belangrijke schakels binnen het netwerk van groenblauwe aders, maar de realisatie kan overwegend gebeuren door reguliere taken en middelen in te zetten vanuit het water- en openruimtebeleid (natuur, landbouw, …) en minder vanuit het ruimtelijk beleid. In die gebieden wordt gestreefd naar een basismilieukwaliteit of algemene goede ecologische toestand (onder andere volgens het Decreet Integraal Waterbeleid) en erosiebestrijding. Dit kan gebeuren met maatregelen op vlak van beekstructuurherstel, hermeandering van de beken, het natuurlijk inrichten van oeverstroken, …

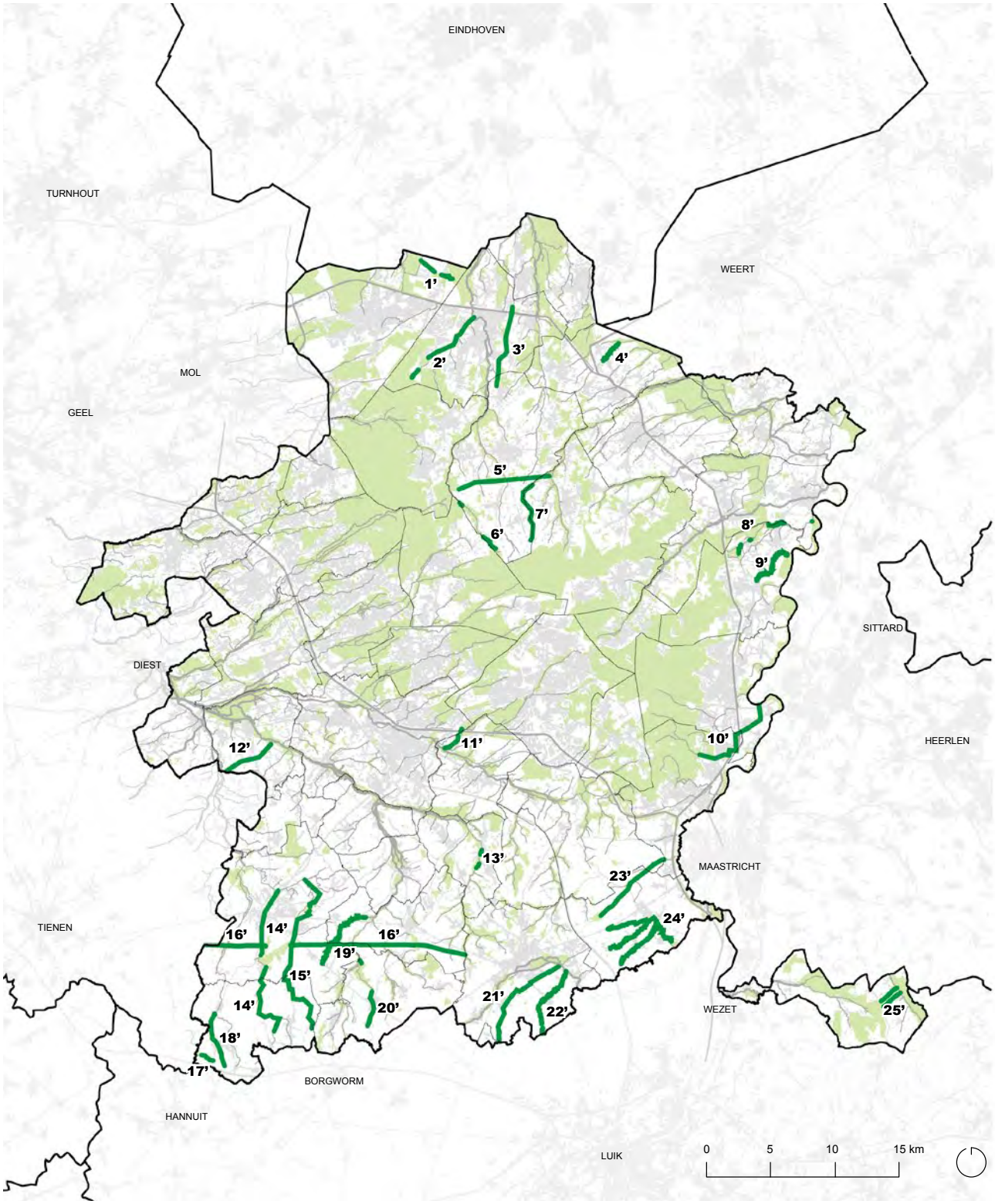
Afhankelijk van de in te zetten sectorale instrumenten zijn dit eerder suggesties aan het Vlaams niveau of de afdeling Waterbeheer van de provincie. Vlaanderen kan bijvoorbeeld diverse types beheerovereenkomsten inzetten via bedrijfsplanners van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) en erosiecoördinatoren, of vanuit het instrumentenkoffer van het Decreet Landinrichting. De afdeling Waterbeheer beheert de waterlopen 2de categorie in Limburg.

Het gaat niet enkel over beekvalleien, maar ook over belangrijke openruimtegebieden als dwarsverbindingen tussen beekvalleien (nr. 5', 16').

Het gaat in Limburg over 25 openruimtegebieden en beekvalleien.

Basis Groenblauwe Dooraderingsnet		
Nr.	**Gemeente**	**Naam**
1'	Lommel	Tussen Lommelse watering en Hageven
2'	Pelt	Holvenloop
3'	Pelt - Peer	Prinsenloop ten zuiden (stroomopwaarts) van Kanaal Bocholt-Herentals
4'	Bocholt	Lozerbroekbeek
5'	Peer - Oudsbergen	Tussen Bollisenbeek-, Dommel-, Warmbeek- en Abeekvallei
6'	Peer	Bollisenbeek
7'	Peer - Oudsbergen	Gielisbeek
8'	Dilsen-Stokkem	Zanderbeek
9'	Dilsen-Stokkem	Kogbeek
10'	Lanaken - Maasmechelen	Ziepbeek
11'	Hasselt - Diepenbeek	Miserikbeek
12'	Herk-de-Stad	Tussen Herk- en Melsterbeekvallei
13'	Kortessem	Mombeek
14'	Gingelom - Sint-Truiden	Cicindria
15'	Gingelom - Sint-Truiden	Melsterbeek
16'	Sint-Truiden - Borgloon	Romeinse Kassei
17'	Gingelom	Zevenbronnenbeek
18'	Gingelom	Boenebeek
19'	Sint-Truiden - Borgloon	Golmeerzouwbeek
20'	Heers	Beek
21'	Tongeren	Ezelsbeek
22'	Tongeren	Beek (Buthbeek)
23'	Riemst - Bilzen - Lanaken	Heeswater
24'	Riemst	Vloedgracht-Millenbeek-Zouw
25'	Voeren	Teuvenbeek-Bachbeek

TABEL 12: Basis groenblauwe dooraderingsnet

KAART 11: ORS - Basis groenblauwe dooraderingsnet

selectie

- groenblauwe dooradering
- natuur- en bosgebied
- waterloop
- fietssnelweg
- provinciegrens
- gemeentegrens
- bebouwingsstructuur

B. OPENRUIMTECORRIDORS

5.5. SELECTIECRITERIA

Een openruimtecorridor is een gebied dat moet voldoen aan volgende criteria om geselecteerd te worden op provinciaal niveau.

A. Een openruimtecorridor is een **nog resterende open en grotendeels onbebouwde ruimte in een (sterk) verstedelijkte omgeving**, zoals het Economisch Netwerk Albertkanaal, het regionaalstedelijk gebied Hasselt-Genk, de kleinstedelijke gebieden, de regionale bedrijventerreinen, de Kempische As, de N78 tussen Maaseik en Lanaken. De open ruimte is **zichtbaar en beleefbaar** vanop wandel- en fietswegen, autowegen, hooggelegen punten, … Die openheid voegt een ruimtelijke kwaliteit toe in het overwegend bebouwd gebied.

B. Er is een **potentiële bebouwingsdruk** waardoor het risico bestaat dat de open ruimte dreigt te verdwijnen, de bebouwing zich verder uitspreidt of ruimtelijk als een lint aan elkaar groeit. De verstedelijkingsdruk situeert zich vooral langs (gewest)wegen, aan de randen van bedrijventerreinen en stads- en dorpskernen. Indien er geen bijkomende bebouwing te verwachten is die de open ruimte significant aantast, biedt een selectie als openruimtecorridor geen meerwaarde.

C. Er is **onvoldoende juridische of planologische bescherming** om de openruimtecorridor open te houden. Een bestemming als natuurgebied, VEN-gebied of bosgebied, de aanwezigheid van een waterloop en/of de aanduiding als onbebouwd gebied in RUP's biedt vaak wel voldoende bescherming waardoor het niet te verwachten is dat het gebied wordt bebouwd. De aanduiding louter als agrarisch gebied biedt meestal onvoldoende bescherming, tenzij het als bouwvrij bestemd is in RUP's. De aanduiding als landschappelijk waardevol agrarisch gebied of herbevestigd agrarisch gebied zijn factoren die mee wegen op de inrichting, zoals het beperken van bebouwing en het verplicht rekening houden met landschappelijke waarde, maar zij sluiten bebouwing niet altijd uit. De kracht van de planologische bescherming is ook contextgebonden. Waar bebouwingsdruk erg hoog is (bv. in het Economisch Netwerk Albertkanaal omwille van economische ontwikkeling), kan in uitzonderlijke gevallen een juridische bescherming als natuurgebied ook onvoldoende zijn.

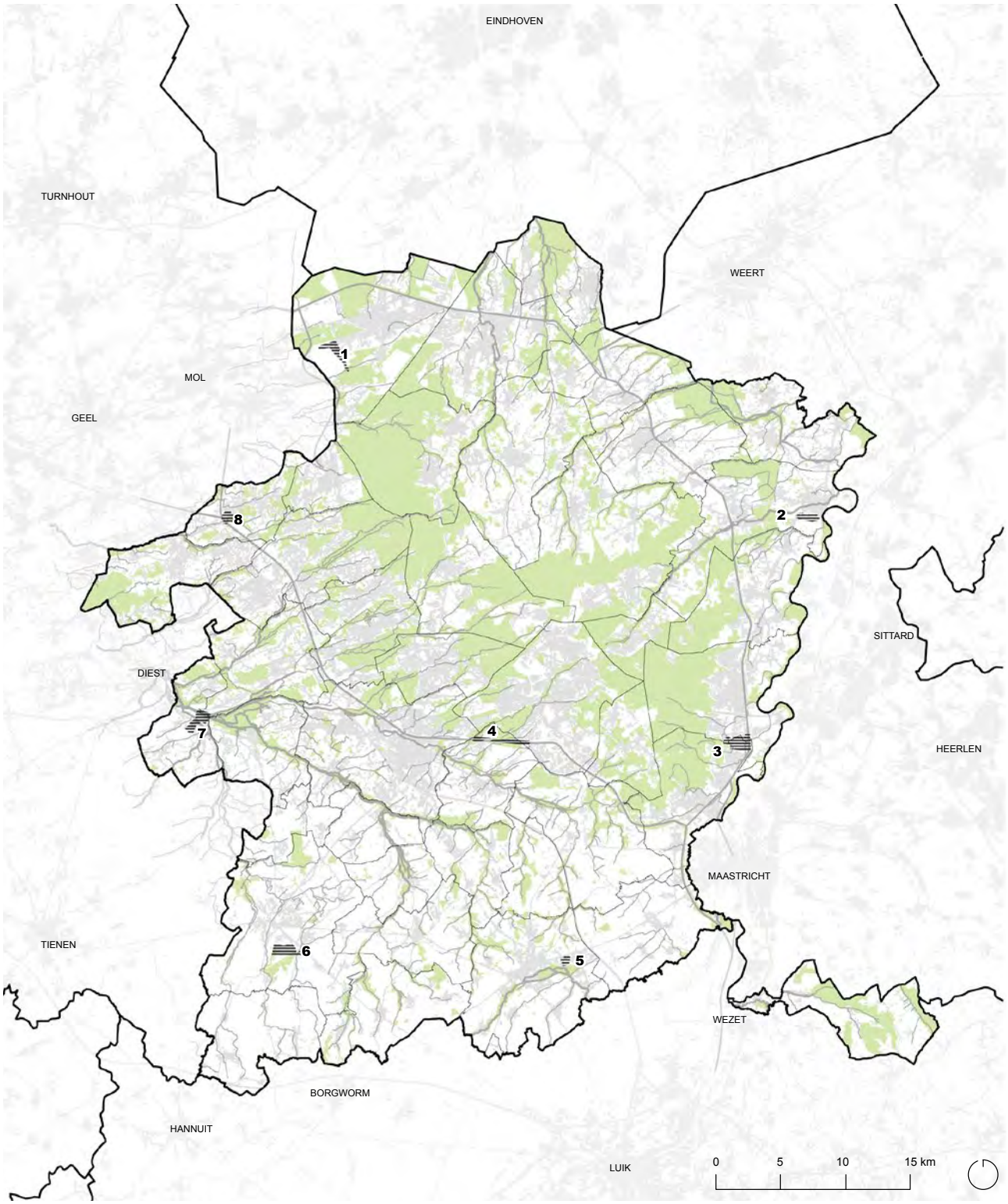
D. Het gebied is **niet geselecteerd als provinciale groenblauwe ader** in het Ruimtepact 2040. De aanwezigheid van een groenblauwe ader geeft voldoende garantie of bescherming om de verbinding met een zekere breedte open te houden. Het is niet te verwachten dat de verbinding (volledig) zal dicht gebouwd worden.

E. De openruimtecorridor heeft een **minimale breedte** van 200 m en een **minimale oppervlakte** van 20 ha.

Andere grote aaneengesloten openruimtegebieden, die vaak ook grensstellend zijn voor stads- en dorpskernen, komen niet in aanmerking voor de aanduiding als openruimtecorridor. Het beleid, zoals aangegeven in de strategische visie en in de visie van dit beleidskader (hoofdstuk 4 "Visie"), is erop gericht om die grote aaneengesloten openruimtegebieden en bijhorende landschappen sowieso te beschermen door een sterk restrictief beleid te voeren tegen bijkomende bebouwing in de open ruimte.

5.6. SELECTIE OPENRUIMTECORRIDORS

De provincie selecteert **8 openruimtecorridors**.

KAART 12: ORS - Provinciale openruimtecorridors

selectie

- openruimtecorridor
- natuur- en bosgebied
- waterloop
- provinciegrens
- gemeentegrens
- bebouwingsstructuur

De 8 openruimtecorridors hebben een totale oppervlakte van 950 ha. De perimeters van de openruimtecorridors zijn **bij benadering** aangegeven op kaart 12. Bij de opstart van een planningsproces is **verder gebiedsgericht onderzoek nodig om de exacte afbakening te bepalen**.

Openruimtecorridors			
Nr.	**Gemeente**	**Naam**	**Doel**
1	Lommel	Kristalpark	Behouden van de open ruimte in industriële omgeving (met markante windturbines) als duidelijke rand van het verstedelijkt gebied Lommel en overgang naar kenmerkende open ruimte. Ook de open zone binnen bedrijventerrein behouden aangezien er nog een ruim juridisch aanbod blijft voor ontwikkeling via intensivering en verhoging van het ruimtelijk rendement. De aanwezigheid en beleefbaarheid van grootschalige, artificiële landschappen is een kernkwaliteit in de landschapseenheid Noord-Limburgse bossen.
2	Maaseik	Zuidelijke stadsrand	Bewaren van het open gebied aan de zuidelijke stadsrand met zicht op Maaseik in verstedelijkt gebied rond N78.
3	Maasmechelen Lanaken	N78 Rekem/Opgrimbie	Behouden van de omvangrijke open zone als verbinding tussen Hoge Kempen en Maasvallei in verstedelijkt gebied rond N78.
4	Diepenbeek	N702 / Albertkanaal	Vrijwaren van de open ruimte langs N702/Albertkanaal in de verstedelijkte omgeving Hasselt-Genk op de overgang tussen Haspengouw en Kempen (De Wijers).
5	Tongeren	N79	Behouden van de open zone langs de sterk verlinte N79 tussen het stedelijk gebied Tongeren en het bedrijventerrein, met zicht naar de lagergelegen Jekervallei.
6	Sint-Truiden	Brustem Zuid	Vrijwaren van het waardevol agrarisch gebied en het typerende open landschap rondom het tracé van de Romeinse weg, ten zuiden van het stedelijk gebied.
7	Halen	N2 / Stadsbeemd	Behouden van de open zone langs N2 tussen Halen en Diest als verbinding tussen Vochtig-Haspengouw en De Wijers.
8	Ham	Kanaalsplitsing	Behouden en vrijwaren van de typische open plek op de kanaalsplitsing.

TABEL 13: Selectie van provinciale openruimtecorridors

Het blijft mogelijk om in de toekomst een provinciaal planinitiatief te nemen voor bijkomende openruimte-corridors, indien deze nieuwe gebieden voldoen aan de criteria, bijvoorbeeld doordat er bebouwingsdruk ontstaat op gebieden waar dat nu nog niet het geval is of waarvan dat nu nog niet gekend is.

6. STRATEGIE EN UITVOERING

De provincie realiseert haar ruimtelijk beleid via onderstaande operationele doelstellingen en set van acties.

De operationele doelstellingen worden aangeduid met OD en een volgnummer. Elke actie krijgt een code, bestaande uit de letters ORS (wat wijst op het beleidskader "Openruimteschakels"), gevolgd door het nummer van de operationele doelstelling en een volgnummer voor de actie.

OD1 - RUIMTELIJK ONDERSTEUNEN EN OPTIMALISEREN VAN DE GROENBLAUWE ADERS EN OPENRUIMTECORRIDORS

Binnen het samenhangende openruimtesysteem in Limburg focust de provincie zich op de provinciaal geselecteerde groenblauwe aders en openruimtecorridors. Het gaat (voorlopig) in totaal over 311 km groenblauwe aders en 950 ha openruimtecorridors.

De concrete ruimtelijke ontwikkelingsprincipes en de gewenste inrichting van de groenblauwe aders en de openruimtecorridors worden bepaald via verder gebiedsgericht onderzoek, uitgewerkt onder actie ORS-1.1. In afwachting van verdere visievorming, actie- of uitvoeringsplannen, voert de provincie een restrictief beleid voor ontwikkelingen die een negatieve invloed kunnen hebben op de gewenste functies van de groenblauwe aders en openruimtecorridors.

Hieronder worden de doelstellingen voor het ruimtelijk beleid rond de groenblauwe aders en de open-ruimtecorridors opgelijst. Dit gaat uit van een integrale benadering. Voor de uitvoering van dit beleid is de inzet van instrumenten en middelen nodig vanuit verschillende beleidsdomeinen zoals ruimtelijke planning, natuur, water, …

GROENBLAUWE ADERS

De verschillende categorieën van de groenblauwe aders krijgen een optimale inrichting, afgestemd op hun functie:

- hetzij als ecologische verbinding voor bepaalde soorten;
- hetzij met ingrepen voor collectieve waterberging met vertraagde afvoer en erosiebestrijdingsmaatregelen;
- hetzij met flankerende groeninrichting langs bepaalde lijninfrastructuren;
- of een combinatie van deze maatregelen.

Daarbij heeft de provincie ook aandacht voor de ruimtelijke impact van de groenblauwe aders op het functioneren van de landbouw. **De samenhangende agrarische structuur mag niet structureel aangetast worden. In het agrarisch gebied nemen de groenblauwe aders niet meer breedte en oppervlakte in beslag dan nodig is voor het goed functioneren ervan.**

De provincie richt haar ruimtelijk beleid voor de groenblauwe aders op volgende aspecten:

- **Het integraal waterbeheer ruimtelijk ondersteunen** door:

- het vrijwaren en reserveren van voldoende ruimte voor een verbetering van de structuurkenmerken van het beeksysteem, zoals het verhogen van het waterbergend vermogen, het verbreden van de bedding, het hermeanderen, het herwaarderen van (natuurlijke) overstromingsgebieden binnen waterlooptrajecten waar overstroming tot de normale dynamiek behoort, het vertragen van de waterstroomsnelheid in en naar beken, het inrichten van natuurvriendelijke oevers, het verhogen van de structuurvariatie van beddingen en oevers, het inrichten van (gecontroleerde) overstromingsgebieden aansluitend bij het omgevend landschap en ter versterking van de natuurontwikkeling van het beekecosysteem;
- ruimte te voorzien voor het herstel en het behoud van een goede waterkwaliteit, zoals het situeren van waterzuiveringsinfrastructuur, collectoren en overlopen zonder natuurwaarden te schaden, het vrijwaren van ruimte voor het bufferen van beken en van beekgebonden ecotopen tegen vervuiling;
- ruimte te voorzien voor waterinfiltratie door het stimuleren en vrijwaren van lokale natte depressies en een adequaat waterbergend grachtensysteem, wadi's, bufferbekkens, poelen, structuurvariatie, dichtere netwerken van houtkanten, bodemgebruik met permanente bodembedekking, … ;
- het versterken van de ruimtelijke regionale eigenheid[102] bij het inrichten van groenblauwe aders;
- desgevallend het doorvoeren van planologische herbestemmingen.

[102] *Zie SD1: "Verdiepende omschrijving van bestaande kenmerken en kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid".*

- De **ecologische ontsnippering** van de open ruimte en een **hogere ecologische basiskwaliteit** ruimtelijk ondersteunen door:
  - het vrijwaren van ruimte voor ecologische corridors tussen leefgebieden van belangrijke Limburgse soorten en het functioneel inrichten van deze corridors voor die soorten;
  - het vrijwaren van ruimte voor buffering van de meest kwetsbare kleine natuurgebieden en voor landschapselementen die de verbindende functie in het gebied moeten waarmaken;
  - het waar mogelijk opheffen van barrières en het vermijden en oplossen van potentiële ecologische vallen;
  - het afstemmen van de inrichting van groenblauwe aders op de natuurgebieden die moeten worden verbonden;
  - het versterken van de ruimtelijke regionale eigenheid[103] bij het inrichten van groenblauwe aders;
  - het stimuleren en faciliteren van natuurvriendelijk land-, groen- en tuinbeheer;
  - het vrijwaren van ruimte voor multifunctionele natuurlijke stapstenen in woongebieden en industrieterreinen;
  - het organiseren van de andere maatschappelijke functies in verhouding tot de draagkracht van de corridor (bv. gepast behoud en ontwikkeling van wandel- en fietspaden in functie van de belevingswaarde van de groenblauwe ader);
  - desgevallend het doorvoeren van planologische herbestemmingen.

- De **onbebouwde ruimte** maximaal behouden en **verharding** tegengaan door bijvoorbeeld:
  - het open houden en vergroenen van binnengebieden;
  - het vermijden van nieuwe of de uitbreiding van bestaande bebouwing en infrastructuren;
  - het opleggen van een groenindex of groennorm bij bouwprojecten, op bedrijfspercelen … ;
  - het stimuleren van een onverharde en groene inrichting van tuinen, restgronden … ;
  - het gebruiken van (semi)-doorlatende verhardingen;
  - ontharden;
  - desgevallend het doorvoeren van planologische herbestemmingen.

Bij de realisatie van de groenblauwe aders moet de **toegankelijkheid** van deze groenblauwe aders mee onderzocht worden zodat opportuniteiten voor zacht recreatief en toeristisch medegebruik zoals fietsen (bv. kwaliteitsverbetering van de bovenlokale fietsroutenetwerken) en wandelen volop benut kunnen worden.

OPENRUIMTECORRIDORS

In de openruimtecorridors stelt de open ruimte grenzen aan nieuwe ontwikkelingen van bebouwing, constructies en verharding.

De provincie richt haar ruimtelijk beleid in de openruimtecorridors op volgende aspecten:

- Het overwegend onbebouwd karakter bewaren en bijkomende bebouwing zoveel mogelijk weren, door bijvoorbeeld:
  - het opnemen van een overdruk als bouwvrij gebied zonder de bestemmingen te wijzigen;
  - het aanpassen van de bestemmingen naar open ruimte bestemmingen;
  - het vermijden van de aanleg van nieuwe of de uitbreiding van bestaande wegen;
  - het (stimuleren van) ontharden van wegen, gebouwen, terreinen, … ;
  - het vermijden van de inplanting van windturbines of andere grootschalige infrastructuren;
  - het tegengaan van nieuwe zonevreemde bebouwing door restrictieve advisering van aanvragen voor planologische attesten;
- Bestaande bebouwing zo goed mogelijk landschappelijk inpassen, door bijvoorbeeld het verplichten van een omgevingsaanleg met landschapseigen elementen en storende verhardingen en constructies te verwijderen;
- Geen inplantingen van nieuwe landbouwbedrijven; uitbreidingen van bestaande landbouwbedrijven worden gebiedsgericht bekeken met bijzondere aandacht voor de landschappelijke integratie;
- Nieuwe noodzakelijke infrastructuren zoals fietssnelwegen, spoor- of tramlijnen landschappelijk integreren. Dit kan onder andere door landschapseigen groenelementen te gebruiken en maatregelen op te leggen om de visuele impact te beperken, zoals door kleurgebruik, hoogte van randinfrastructuren, verlichting.
- De bestaande landschappelijke kwaliteiten en de ruimtelijke regionale eigenheid[104] te bewaren of te versterken, door bijvoorbeeld:

[103] *Zie SD1: "Verdiepende omschrijving van bestaande kenmerken en kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid".*
[104] *Zie SD1: "Verdiepende omschrijving van bestaande kenmerken en kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid".*

- het benoemen en beschermen van typerende landschappelijke kenmerken en/of kleine erfgoedelementen: open landschap, bomenrij, holle weg, weiland, hoogstamboomgaard, beekvallei, kapel, kruis, … in RUP's;
- het nemen van maatregelen die de specifieke landschappelijke kwaliteiten opwaarderen: aanleg natuur- of kleine landschapselementen, aanleg van nieuwe hoogstamboomgaarden, verwijderen van opgaande begroeiing, openkappen van bermen of oevers, … ;
- het opnemen van ankerplaatsen en relicten in RUP's waardoor deze het statuut erfgoedlandschap verkrijgen.

ACTIE ORS-1.1. – OPMAKEN VAN GEÏNTEGREERDE GEBIEDSVISIES EN ACTIEPLANNEN VOOR DE GROENBLAUWE ADERS EN OPENRUIMTECORRIDORS.

De provincie voert gebiedsgericht onderzoek uit om de groenblauwe aders en de openruimtecorridors uit te werken. De provincie betrekt de vele actoren bij het opmaken van de geïntegreerde gebiedsvisies met concrete ruimtelijke ontwikkelingsperspectieven, de afbakening en een gewenste inrichting. De provincie vertaalt dit in een actieplan dat zich richt op de realisatie op het terrein.

Bij de opmaak van een **geïntegreerde visie** betrekt de provincie de vele actoren, zoals de Vlaamse Overheid, gemeenten, landbouw- en natuurverenigingen, Regionale Landschappen, burgers en betrokken bedrijven. De provincie weegt alle bestemmingen en functies waar deze aders of corridors doorheen lopen af. Dit gebeurt via een geïntegreerde benadering vanuit landbouw, landschap, water, natuur, bewoning, erfgoed, bedrijvigheid, vrijetijdseconomie, … Daarbij vergelijkt de provincie de juridisch-planologische bestemmingen met de pluviale kaarten, met het oog op eventuele planologische herbestemming van cruciale gebieden binnen de (harde) bestemmingen. Indien van toepassing onderzoekt de provincie ook bebouwings- en uitbreidingsmogelijkheden voor actieve landbouwbedrijven versus het waardevolle landschap. Waar groenblauwe aders gedeeltelijk op provinciaal niveau geselecteerd zijn en gedeeltelijk als suggestie aan andere overheden zijn opgenomen, benadert de provincie de visievorming integraal en stemt ze af. Voor de groenblauwe aders wordt er bij het gebiedsgericht onderzoek vertrokken vanuit het samenhangend hydrologisch systeem.

Het actieplan kan gaan over een ecologische inrichting, over aangepast beheer of het verwijderen van storende elementen, bebouwing of verharding. De realisatie op het terrein kan gebeuren door verschillende partijen en instanties: provinciale afdeling Waterbeheer, het Provinciaal Natuurcentrum, dienst Milieu en Klimaat, de Bosgroep, Regionale Landschappen, landbouworganisaties, natuurverenigingen, gemeenten, VLM, … Het actieplan bevat ook engagementen van deze partijen, binnen hun reguliere of hun projectmatige werking.

Voor de groenblauwe aders geeft de provincie, omwille van reeds lopende samenwerkingsverbanden, prioriteit aan:

- de Laambeekvallei (nr. 13) en de fietssnelweg F74 (nr. 37) (eveneens onderdeel van het complex project Noord-Zuid Limburg);
- het Kolenspoor (nr. 38 - fietssnelweg F75) en het Fruitspoor (nr. 41 - fietssnelweg F79);
- aders binnen projectgebieden van Water + Land + Schap ("Maasvallei" en "Kempenbroek": nr. 38, 2, 3, 4, 14, 27, en "Herk- en Mombeek": nr. 18, 20, 22, 24, 19, 31, 21, 33, 36, 35);
- aders binnen de landinrichtingsprojecten van De Wijers ("Mangelbeek-Roosterbeek": nr. 38, 12, 13, 28, en "Stiemer-Zusterkloosterbeek": nr. 38, 39, 40, 16);
- de Voerstreek (afgestemd met de grensoverschrijdende samenwerking Drielandenpark);
- de andere fietssnelwegen, met als specifieke situatie de delen die samenvallen met kanalen, (oude) spoorwegbeddingen, evt. weginfrastructuur (omwille van de barrièrewerking).

In 2040 zullen voor de 38 groenblauwe aders gebiedsvisies zijn opgestart. In 2030 wilt de provincie de helft van de gebiedsvisies hebben opgestart.

Voor de openruimtecorridors geeft de provincie, omwille van de acute bebouwingsdruk, prioriteit aan:

- nr. 2 - Zuidelijk stadsrand
- nr. 3 - N78 Rekem/Opgrimbie
- nr. 4 - N702/Albertkanaal
- nr. 7 - N2/Stadsbeemd Halen;
- nr. 8 - Kanaalsplitsing Ham.

Actie SV-2 van de strategische visie beoogt ook het "opstarten van en meewerken aan gebiedsgerichte projecten voor Limburg" waaronder ook de groenblauwe aders en openruimtecorridors.

ACTIE ORS-1.2. – OPMAKEN VAN PROVINCIALE RUP'S IN UITVOERING VAN DE GEÏNTEGREERDE GEBIEDSVISIES

Op basis van de uitgewerkte geïntegreerde gebiedsvisies uit actie ORS-1.1. kan de provincie, waar nodig, ruimtelijke uitvoeringsplannen opmaken voor de bescherming en realisatie van de groenblauwe aders en openruimtecorridors, zowel doorheen bebouwde gebieden als in de open ruimte. In zo'n provinciaal RUP wordt de groenblauwe ader (of een gedeelte daarvan) of de openruimtecorridor op perceelsniveau afgebakend en juridisch verankerd.

Indien Vlaanderen of een gemeente om bepaalde redenen beter geplaatst zouden zijn om een gebiedsvisie op te maken voor (een deel van) de groenblauwe ader of openruimtecorridors, wordt dat in samenspraak met de provincie bepaald.

De provincie streeft ernaar om de 8 geselecteerde openruimtecorridors juridisch te verankeren tegen 2030.

Deze actie ORS-1.2 is onderdeel van de overkoepelde actie SV-1 van de strategische visie ("Uitvoeren van een openruimtepositief planologisch beleid).

ACTIE ORS-1.3. – NEMEN VAN FLANKERENDE MAATREGELEN VOOR LANDBOUW

De provincie beperkt de nadelige effecten van planologische acties voor landbouwers door flankerende maatregelen uit te werken.

Voor landbouwers die nadelige effecten dreigen te ondervinden als gevolg van planologische acties voor een groenblauwe ader of een openruimtecorridor, werkt de provincie flankerende maatregelen uit. De provincie doet dit in overleg met de landbouwsector. Om dit flankerend beleid vorm te geven, maakt de provincie een Landbouwimpactstudie (LIS) en desgevallend een Landbouweffectenrapport (LER) op wanneer bij de gebiedsvisievorming (Zie "Actie ORS-1.1 – Opmaken van geïntegreerde gebiedsvisies en actieplannen voor de groenblauwe aders en openruimtecorridors") een impact op landbouw blijkt. De informatie uit deze rapporten vormt de basis voor de uitwerking van de concrete flankerende landbouwmaatregelen op maat van het project om een duurzame verderzetting van de getroffen landbouwbedrijven te verzekeren.

In 2040 zullen voor de 38 groenblauwe aders gebiedsvisies zijn opgemaakt of opgestart en de 8 openruimtecorridors gebiedsvisies zijn verankerd in RUP's. Waar nodig worden flankerende maatregelen genomen voor de landbouw.

ACTIE ORS-1.4. – ONDERSTEUNEN VAN DE GEMEENTEN BIJ DE ONTWIKKELING VAN GROENBLAUWE ADERS OP BEDRIJVENTERREINEN, IN WOONGEBIEDEN EN IN LANDBOUWGEBIEDEN.

Om de realisatie van fijnmazige groenblauwe aders op bedrijventerreinen, in woongebieden en in landbouwgebieden te stimuleren, ondersteunt de provincie de gemeenten hierbij. Deze ondersteuning kan bestaan uit:

- actieve deelname aan overleg, het aanreiken van inzichten over de ecoprofielmethode, de overstromingskaarten, de ruimtelijke regionale eigenheid, …
- opmaken van een subsidiereglement voor ruimtelijke planningsinitiatieven, bijvoorbeeld het opstellen van een masterplan, gebiedsgericht onderzoek en visievorming, een inrichtingsplan, een gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan, een beleidsmatig gewenste ontwikkeling;
- …

Deze actie ORS-1.4 is een onderdeel van de overkoepelende actie SV-9 van de strategische visie ("Ontsluiten van informatie en kennis).

Deze actie ORS-1.4 is ook een onderdeel van de overkoepelende actie SV-3 van de strategische visie ("Opzetten van een expertiseplatform en instrumenten ter ondersteuning van de gemeenten in het verhogen van de ruimtelijke kwaliteit") die onder andere het zoeken naar mogelijkheden voor gerichte financiële ondersteuning, beoogt.

OD2 - MEEWERKEN AAN EEN COHERENT NETWERK VAN GROENBLAUWE ADERS IN LIMBURG

Het behoud en de verdere ontwikkeling van een coherent groenblauw netwerk in Limburg is geen opgave van de provincie alleen. Naast de provinciaal geselecteerde groenblauwe aders, zijn er ook groenblauwe aders die binnen bevoegdheden van andere bestuursniveaus gerealiseerd moeten worden in functie van een robuust en veerkrachtig openruimtesysteem gebaseerd op een sterk groenblauw netwerk. Hierbij is aandacht voor het versterken van de ruimtelijke regionale eigenheid. De provincie zet andere actoren hiertoe aan en werkt met hen samen.

ACTIES ORS-2.1. – ACTIVEREN VAN DE ANDERE OVERHEDEN (VLAANDEREN EN GEMEENTEN) OM DE GROENBLAUWE ADERS OP HUN NIVEAU AAN TE PAKKEN

De provincie treedt in dialoog met de Vlaamse Overheid en met de gemeenten om een beleid te voeren rond Vlaamse en gemeentelijke groenblauwe aders, vertrekkende vanuit de suggesties van Vlaamse en gemeentelijke selecties.

Deze actie ORS-2.1 is onderdeel van de overkoepelde actie SV-1 van de strategische visie ("Uitvoeren van een openruimtepositief planologisch beleid) en SV-2 ("Opstarten van, en meewerken aan gebiedsgerichte projecten voor Limburg") waarbij de provincie met verschillende actoren meewerkt aan gebiedsgerichte projecten voor Limburg.

ACTIE ORS-2.2. – ONDERSTEUNEN VAN PROJECTEN EN SAMENWERKINGSVERBANDEN DIE DE GROENBLAUWE ADERS REALISEREN

Wanneer andere actoren initiatieven nemen om de groenblauwe aders van Vlaams of gemeentelijk niveau te realiseren, draagt de provincie hieraan bij waar mogelijk binnen haar bevoegdheden en capaciteit aan mensen en middelen. De ondersteuning kan bestaan uit een deelname aan of begeleiding van het overleg, het aanreiken van inzichten over de implementatie van ecoprofielen, de overstromingskaarten, de ruimtelijke regionale eigenheid, …

ACTIE ORS-2.3. – OPVOLGEN VAN GEMEENTELIJKE HEMELWATER- EN DROOGTEPLANNEN EN BEWAKEN VAN DE DOORVERTALING ERVAN BIJ RUIMTELIJKE PLANNEN

De provincie volgt de gemeentelijke hemelwater- en droogteplannen op en bewaakt de doorvertaling ervan bij de opmaak van allerhande (gemeentelijke) ruimtelijke plannen.

Het hemelwater- en droogteplan vormt een afwegingskader bij het ruimtelijk beleid, een bouwsteen voor het Ruimtepact 2040 en voor de opmaak van gemeentelijke RUP's en andere ruimtelijke instrumenten.

De basisprincipes en ruimtelijke ideeën uit een hemelwater- en droogteplan worden bij voorkeur ook opgenomen in de beleidsplannen van de gemeente (groenplan, ruimtelijk beleidsplan, …). In het geval van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in een gebied is het van essentieel belang om in te zetten op het beperken van verharding en het vermijden van de afstroom van water.

OD3 - BENUTTEN VAN ELKE RUIMTELIJKE ONTWIKKELING VOOR HET VERSTERKEN VAN DE OPENRUIMTESCHAKELS

Elke vorm van ruimtelijke ontwikkeling moet aangegrepen worden als kans voor het versterken van de openruimteschakels. De provincie hanteert dit beleidskader consequent in de eigen provinciale planningsprocessen. De aanwezigheid van een provinciale groenblauwe ader of openruimtecorridor blijft ook een belangrijk element in de adviesverlening van gemeentelijke en gewestelijke plannen. Zo implementeert ze stapsgewijs het gewenste beleid voor de groenblauwe aders en openruimtecorridors (zie onder OD1) bij allerhande ruimtelijke ontwikkelingen.

ACTIE ORS-3.1. - IMPLEMENTEREN VAN OPENRUIMTESCHAKELS IN ALLE PROVINCIALE PLANNEN EN PROJECTEN

Waar een openruimteschakel (deels) gelegen is in een provinciaal plan, schrijft de provincie maximaal maatregelen in om deze openruimteschakel te realiseren.
Binnen de eigen provinciale RUP's of andere ruimtelijke plannen, verordeningen en projecten, onderzoekt de provincie op welke manier ze een bijdrage kan leveren aan het realiseren van de provinciale (en bij uitbreiding gemeentelijke en Vlaamse) openruimteschakels.

ACTIE ORS-3.2. – SCREENEN VAN GEMEENTELIJKE PLANNEN MET HET OOG OP DE REALISATIE VAN DE OPENRUIMTESCHAKELS

Bij de opmaak van gemeentelijke RUP's, verordeningen, beleidsplannen of andere planningsinstrumenten, toetst de provincie als adviesinstantie af op welke manier gemeenten een bijdrage kunnen leveren aan de provinciale groenblauwe aders en openruimtecorridors in hun gemeentelijk ruimtelijk beleid. De provincie bekijkt dan eveneens de mogelijkheden voor de suggesties van Vlaamse en gemeentelijke groenblauwe aders. Het ruimtelijk beleid voor de provinciale openruimteschakels (zie hoger bij OD1) en voor het globale netwerk van groenblauwe adres (zie hoger bij OD2) is hierbij het uitgangspunt of streefdoel. Daarbij zetten verschillende betrokken provinciale diensten hun expertise in.

7. SAMENWERKING

Een veerkrachtig openruimtesysteem, gebaseerd op een sterk groenblauw netwerk, kan de provincie enkel realiseren door samenwerking met vele actoren. Alle overheden en partners die op het terrein actief zijn binnen de open ruimte moeten hun steentje bijdragen om de robuustheid, veerkracht en samenhang van de open ruimte te vergroten. Ieder moet op zijn niveau verder werken aan de bescherming, uitbreiding en het duurzaam beheer van de kerngebieden van natuur, bos en landbouw, aan de waterlopen en aan het bewaren of verder stimuleren van goede verbindingen. Diverse organisaties en instanties hebben een werking, instrumenten en middelen voor het behoud en de versterking van (een onderdeel van) de open ruimte in Limburg, zoals het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB), VLM, VMM, Departement Landbouw en Visserij, INBO, Instituut voor Landbouw, Visserij- en Voedingsonderzoek, Departement Mobiliteit en Openbare Werken (MOW), het Provinciaal Natuurcentrum, provinciale afdeling Waterbeheer, dienst Milieu en Klimaat, de Bosgroep, wateringen, Regionale Landschappen, gemeentelijke groendiensten, landbouworganisaties, Boerennatuur Vlaanderen, natuurverenigingen, … Zij kunnen allemaal een bijdrage leveren aan de openruimteschakels. Daarnaast is het vanzelfsprekend om de grensoverschrijdende partners te betrekken.

7.1. PROVINCIE

Via de operationele doelstellingen en acties werkt de provincie op een strategische wijze, via haar ruimtelijk beleid, aan de coherentie van het openruimtesysteem door een focus en inzet op openruimteschakels (groenblauwe aders en openruimtecorridors).

Voorbeelden van de huidige inzet van verschillende diensten van de provincie op vlak van openruimtebeleid zijn:

- het uitvoeren van de provinciale vergunningsbevoegdheid, zowel in beroepsdossiers als voor aanvragen in eerste aanleg (afdeling Omgevingsvergunningen);
- het beheer van de waterlopen van 2de categorie en opvolgen/adviseren van de watertoets (afdeling Waterbeheer);
- diverse taken gericht op de bescherming en ontwikkeling van de Limburgse natuur (kennisopbouw en kennisdeling, projectwerking, terreinrealisaties, ondersteuning actoren in natuurbeheer via het Provinciaal Natuurcentrum);
- het geven van groenadvies bij landschapsintegratie van landbouwbedrijfsgebouwen (afdeling Landbouw en Platteland);
- het beheer (als eigenaar) van natuur-, bos- en parkgebieden.

Voor de verdere uitwerking van het ruimtelijk beleid en de realisatie van de openruimteschakels is binnen het provinciebestuur een specifieke en doorgedreven samenwerking nodig met de afdeling Omgevingsvergunningen, afdeling Waterbeheer, Provinciaal Natuurcentrum, dienst Milieu en Klimaat en afdeling Landbouw en Platteland. Een goede afstemming van de inhoudelijke werking en de actieprogramma's (en prioriteiten) van de verschillende afdelingen en diensten blijft nodig. Door krachtenbundeling van mensen en middelen kan de provincie als geheel slagkrachtiger optreden en het ruimtelijk beleid daadkrachtiger en zichtbaarder uitvoeren. De Regionale Landschappen, die onder de koepel van de provincie ressorteren, en de Bosgroep zijn eveneens belangrijke partners voor de uitvoering van de openruimteschakels op het terrein. Specifiek rond de realisatie van de fietssnelwegen, en de daaraan gelinkte groenblauwe aders, is samenwerking nodig met de afdeling Mobiliteit.

Vanuit het beleidsveld ruimtelijke planning ondersteunt de provincie de acties die afdelingen, diensten en organisaties opzetten om de provinciale openruimteschakels te versterken. Dat doet de provincie bijvoorbeeld door deelname aan overleg, verder ruimtelijk (deel) onderzoek, het aanreiken van ruimtelijke argumentatie, eventuele cofinanciering, gezamenlijke organisatie van een aanbesteding en het activeren of inschakelen van het netwerk van ruimtelijke actoren (gemeentelijke omgevingsambtenaren).

7.2. VLAANDEREN

Vlaanderen heeft een belangrijke positie in het openruimtebeleid door:

- haar bevoegdheden op vlak van plannen, vergunnen, handhaven, adviseren en subsidiëren van projecten in of met impact op de open ruimte;
- haar regelgevende bevoegdheid op vlak van ruimtelijke ordening;
- haar bos- en natuurbeleid dat uitgewerkt en gerealiseerd wordt door ANB;
- het Vlaams Actieprogramma voor Ecologische Ontsnippering;
- haar landbouwbeleid dat uitgewerkt en gerealiseerd wordt door het Departement Landbouw en Visserij;
- de werking van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) in de open ruimte;
- haar rol als beheerder van waterlopen van 1ste categorie (via VMM);
- haar rol als eigenaar en beheerder van heel wat natuur- en bosgebieden, waarbij zorgvuldig onderhoud en beheer van die gebieden cruciaal zijn voor een sterk openruimtenetwerk.

De provincie wenst de constructieve samenwerking met de departementen van Vlaanderen verder te zetten in de uitvoering van de visie, doelstellingen en acties van het Ruimtepact 2040 zoals geformuleerd in engagement 4.1.

Concrete acties die Vlaanderen kan opnemen om de visie van dit beleidskader mee te realiseren:

- inzetten op de groenblauwe aders van Vlaams niveau (zie suggesties);
- de provinciale groenblauwe aders en openruimte-corridors meenemen en verankeren bij de opmaak van gewestelijke RUP's;
- diverse instrumenten en middelen inzetten via VLM, VMM, ANB, Departement Landbouw en Visserij, … die de realisatie van de openruimteschakels ten goede komen;
- beheersovereenkomsten inzetten om de algemene basiskwaliteit van waterlopen te bereiken waar uitsluitend via beheersovereenkomsten als instrument gewerkt kan worden, via bedrijfsplanners VLM;
- het voorgestelde ruimtelijk beleid hanteren en de provinciale groenblauwe aders realiseren waar Vlaamse administraties bevoegd zijn voor het beheer, onder andere door De Vlaamse Waterweg, Afdeling Wegen en Verkeer, VMM, VLM en De Lijn;
- een restrictief (vergunningen)beleid voeren voor bijkomende bebouwing, bijkomende verharding en zonevreemde functiewijzigingen in de openruimte-schakels en in de natuurgebieden.

7.3. GEMEENTEN

Gemeenten zijn een essentiële schakel in het openruimtebeleid omwille van:

- hun bevoegdheden op vlak van plannen, vergunnen en handhaven van projecten in of met impact op de open ruimte;
- hun situatie als eigenaar en beheerder van natuur- en bosgebieden. Zorgvuldig onderhoud en beheer van die gebieden zijn cruciaal voor een sterk openruimtenetwerk;
- hun situatie als eigenaar en beheerder van de publieke ruimtes die een belangrijke rol hebben als kleine schakels in het groenblauw netwerk, waaronder groenzones, parkjes, bomenrijen, weg- en beekbermen, … ;
- hun engagement in het kader van het Burgemeesters-convenant Energie en Klimaat, waarbinnen de meerderheid van Limburgse gemeenten reeds een klimaatactieplan opmaakte met daarin aandacht voor verschillende ruimtelijke strategieën in het kader van klimaat(adaptatie)beleid.

De provincie wil de visie, doelstellingen en acties van het Ruimtepact 2040 in samenwerking met de gemeenten realiseren. Daarom wenst de provincie de constructieve samenwerking met de Limburgse gemeenten verder te zetten via de geformuleerde acties waarin is aangegeven welke middelen en instrumenten ze hiervoor wil inzetten en welke rol ze zal opnemen.

Concrete acties die de gemeenten kunnen opnemen om de visie van dit beleidskader mee te realiseren:

- inzetten op de (kleinschalige) groenblauwe aders van gemeentelijk niveau (zie suggesties);
- de provinciale groenblauwe aders en openruimte-corridors meenemen en verankeren bij de opmaak van gemeentelijke RUP's;
- het voorgestelde ruimtelijk beleid van de openruimte-schakels consequent meenemen in de uitwerking van plannen en projecten;
- een terughoudend (vergunningen)beleid voeren voor bijkomende bebouwing, zonevreemde functie-wijzigingen en verharding in de openruimteschakels;
- lokale openruimtecorridors aanduiden (aanvullend op de provinciale openruimtecorridors) en deze verankeren in gemeentelijke ruimtelijke beleidsplannen en nadien waar nodig in ruimtelijke uitvoeringsplannen en stedenbouwkundige verordeningen.

7.4. GRENSOVERSCHRIJDEND SAMENWERKEN

Het groenblauwe netwerk overschrijdt de provinciegrens. Grensoverschrijdende samenwerking met de aangrenzende landen, gewesten, provincies en gemeenten blijft nodig voor de versterking van netwerken en structuren. Waar dat nodig is zoekt de provincie daarom naar samenwerking.

